49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2168 Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 7 ՅՈՒԼԻՍ – 20 ՅՈՒԼԻՍ 1908 7 ԹԷՄՈՒԶ 1324 22 ՃԷՄԱԶԻԼ, ԱԽԻՐ 1326

Journal Arménien
MANZOUMÉ I EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte 38
CONSTANTINOPLE

ՑԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒՄ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պալը Ալի Ճատէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանկունեաց Էֆքեար

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى و سياسى غزته در
صاحب امتيازى : (اوحانس فريد)
اداره‌خانه‌سى : باب عالى جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԻՆԸ ԱՌԱՔԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50 ղրշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի »	25 ֆր.	14 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրուշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցման համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԱՐԴԻԱԿԱՆՆԵՐՈՒ Մ'ԵԾԱՒՈՐ ԱԲԲԱՅ ԼՈՒԱԶԻ

Դ. ՔԱԼԱՆԹԱՐԵԱՆՑԻ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Դ.

Ի՞նչ ըսել կ'ուզէք Քալանթարեանց էֆ., երբ կը յիշեցնէք մէզի հռչակաւոր խօսքը «Դրամ դրամ և դարձեալ դրամ» և սուրբ նման նախադասութեան մը մէջ կը խտացնէք ձեր միտքը. Քրիստոս ի՞նչ կը սորվեցնէ, բարոյականութիւն, դարձեալ ի՞նչ կը սովրեցնէ, բարոյականութիւն, դարձեալ ի՞նչ. բարոյականութիւն։» Բուայդ խօսքիդ պզտիկ պատասխան մը ընենք նախ. Վհուկութեան արդի վարպետներուն՝ դուն բարդէ՝ հին վարպետներուն՝ և Քրիստոսի մէջ ի՞նչ կապ կայ։

Քրիստոս եթէ քու խօսքովդ միայն բարոյական վարդապետ է ինքզինքը հաւասար կ'ըլլայ վհուկներուն և կը բաղդատուի կը նմանցուի չարակնութիւն ունեցող դաշնակերդիդ մեծ հոր. հոս դուք ո՞ւր հասած կ'ըլլաք, և ո՞ւր կը տանիք մեզ։ Մեր Տէրը չարակնութիւն չունէր Պ. Քալանթարեանց և ոչ ալ իր մէջը զգացած ուժը մագնիսական և ելեքտրական բնոյթ ունէր։

Եթէ ի հակառակէն պիտի պնդէք ձեր այդ գաղափարի մասին կ'աղաչենք որ ձեր քաւէական գիտութեանց դասագրքերէն խօսիք և Աւետարանը գործիք չընէք անարգելու համար Մեր Տէրը

Կը շարունակէք Պ. Քալանթարեանց և քիչ մը վարը կ'ըսէք. «զգեստներ, նման յաջողի, մարդկային ելեքտրամագնիսական զօրութեան արդիւնքն է. Այդպիսի հզօր զօրութեամբ օժտեալ անձը կրնայ մտովի ներգործել։» Ու կ'ըսես անգլիացի սօքթէօր Պարին ալ նոյնը կ'ընէ եղեր։

Ըսելիք չիկայ, մենք չենք հակառակիր ձեր յառաջացեալ և կատարեալագործեալ գիտութեան խօսած պատմութիւններուն և փորձերուն, սակայն ձեր այդ ձեռնարկին, որով կ'ուզէք եգիպտոսի կախարդներուն աչակերտող ձեւացնել զՔրիստոս, դէմ կ'ընդվզինք և մանաւանդ չենք կրնար անկեղծութիւն տեսնել ձեր զՔրիստոս «մեր Տէր» անուանելու փափաքին ներքեւ զանիկա իր Աստուածայնութենէն կապտելու բաղձանքիդ մէջ. հին քրիստոնէից փտած առարկութիւն է Պ. Քալանթարեանց որ յուշիկ, յուշիկ մագնիսաելեքտրական բառերու կուսակցութեան ներքեւ մէզի կը հրամցնէք։ Դարերով Աւետարանի հակառակորդները ըսին ու լսեցին թէ Քրիստոս Եգիպտոսի մէջ դաս առաւ քաւէութիւնը, վհուկութիւնը և ասոնց ուժովը գործեց աւետարանաց մէջ պատմուած հրաշքները։ Մինչդեռ արդի քննադատներ չատոնց վերջ տուին այդ առասպելին և վերացուցին կենարարին անկեղծ նկարագիրը։

Քրիստոս ճշմարտութիւն էր և Քրիստոսի նկարագրին վրայ օ՛րքան սուրին գաղափար պիտի կազմենք երբ մըտիկ ընենք զՔալանթարեանց. եթէ ընդունինք զՔալանթարեանց, զՔրիստոս չէ թէ բարոյականութեան քարոզիչ այլ հակառակը պիտի համարենք. քաւ լիցի։

Եթէ մտիկ պիտի ընենք Աւետարանները, պիտի գիտնանք թէ Քրիստոս Երկնաւոր Հօր կամքը կը գործադրէր՝ գերբնական կարողութիւնը ի հանդէս բերելով. ուստի եւ բացարձակապէս և անդառնալիօրէն պիտի դարձնենք՝ Պ. Քալանթարեանցին ամբաստանած բաները իրեն։

Գալով վերնասան հրաշքին կ'ըսէ Պ. Քալանթարեանց. «Ցարուցեալն Յիսուս իր համբարձմանէն առաջ առաքելոց քանիցս երևեցաւ... և Ս. Հոգին իրենց զրկելու խոստում ըրած ըլլալով...»։

Առաքելոց և ներկայիս ջղագրգռութիւնը Ս. Հոգւոյն անկդէտ և անհամբեր սպասման պատճառաւ այն ասաիճան սասակացած էր այդ վայրկեաններուն որ անոնց գիտակցութիւնը պատրանքի վիճակին բարձրացած էր և անոնցմէ մէնդ որ աւելի տրամադիր էին թելադրուելու, սկսան առանց գիտակցութեան սասիկ հողմի ձայն լսել, լոյս տեսնել և երուսաղէմի մէջ այն ժամանակ բնակող բոլոր ազգերու խորհուրդներն իրենց թելադրածին պէս (այս կամ այն լեզուով) ձայնագրի նման արտայայտել։... Ուստի և առաքելոց անգիտակից խօսած օտար լեզուներն անհնար է որ կարող ըլլային մնայուն ըլլալ և յարատեւել։»

Եւ իրաւ վերջաբան Պ. Քալանթարեանց կ'ըսէ. «ապիարիս վրայ միայն երեք բան կայ, հանք, բոյս և կենդանի, իրենց յատկութիւններովը ու երևոյթներովը։ Ոգիներու գաղափարը ոգեղ գլուխներու երևակայութեան վիժած մէն է լոկ, որու մասին 20դ դարու զաւակաց համար ո՛չ թէ գրելը կամ խօսիլը այլ խորհելն անգամ ամենամեծ ամօթ է։»

Եթէ ամէն ճշմարիտ քրիստոնեայ լուռ ու մունջ պարտի խոնարհեցնել իր գլուխը» Աւետարանին առջեւ, ուրեմն դուք ձեզի կը հակասէք Պ. Քալանթարեանց երբ ոգիներու գաղափարը ոգեղեն գլուխներու վիժած մէն է կ'ըսէք, քանզի չորս աւետարանները մէզի կը խօսին երկնային ոգիներու մասին և անոնց երկինքէն երկիր պատգամներ բերելու մասին. պիտի ընդունինք թէ մերժենք այս գաղափարը։ Եթէ Աւետարաններն ալ մէզի կը պատմեն չար ոգիներու մասին որոնք կը չարչարէին զմարդիկ և Քրիստոս բժշկեց անոնց ախտաւորած մարդիկը։ Եթէ պիտի փորթաք մերժել Մատթէոսի և Ղուկասի Աւետարանաց առաջին գլուխները և Յիսուսի մկրտութիւն պիտի սկսիք Աւետարանները, եթէ չպիտի կարդաք Եզեկերսի խաչելութիւնէն անդին, նորէն պիտի հանդիպիք Ղուկասի Աւետարանին մէջ Գեթսեմանիի ուռենապատեն գերբնական ոգիին մխիթարելը զՔրիստոս։

Ո՞ր կողմ որ դառնաք, Աւետարանները ա՛ր կողմէն ալ որ կրճատէք մնացորդին մէջ նորէն պիտի գտնէք գերբնականը՝ զերկինքնիսուն Քրիստոսի կանչքին, խօսքերուն ու գործերուն մէջ։ Ուստի որպէս զի Աւետարանը վիժած գործ մը չանուանէք, ետ պիտի առնէք ձեր հռչակաւոր քառեակ յօդուածներուն վերջաբանը. մեզի պէս ծիսական քրիստոնեաներուն հետ կա՛մ պիտի ընդունիք ոգիներու գոյութիւնը և կամ մեզի զատուելով պիտի անուանած ըլլաք զՔրիստոս ուզած ոմն, որ անգոյ եղած ոգիներէ կը մխիթարուի, անգոյ ոգիներու հետ կը խօսի, զանազան այս ինչ տեղ կը զրոյցի ելլէ։։ Այս "երկայրաբանութենէն խալսկում մէկ ճար մը կը մնայ ձեզի ըսել. քանի՞ թեամբ «մենք Աւետարանները կ'ընդունինք Ռենանի սրբագրութեամբ»։ ըսէք ու լմնցուցէ՛ք և մի՛ կեղծաւորիք թէ Աւետարանաց առջեւ ճշմարիտ քրիստոնեայ եք և լուռ ու մունջ կը մնաք։ Վերնասան զարդարեալ հրաշքին գալով Աստուած իմ, աս քանի՞ ձեւեր պէտք կ'ըլլան եղեր չիտակ ճամբէն չեղողներուն համար։ Հասարակաց առածը կ'ըսէ «մէկ սուտը հաստատելու համար եօթը սուտ կը հարկաւորի։»

Աւետարանը ծալելու համար քանի հազար ձեւ վարկածներ, կարծիքներ, ենթադրութիւններ պէտք են եղեր։ Երկու կէտերու մէջ քաշուած կարճ գիծը միայն ՈՒՂԻՂՆ է տեսո՛ւք. ուստի ինչո՞ւ երկան ճամբաներէ կ'անցնիք կը դառնաք. չիտակ կարդացէք պատմութիւնը և ստիպա հէրիք է, ո՛վ գուք, անասփեան կամ բարձրատիճան քրիստոնեաներ։ Մէկդ կը ճգնիք վաւերացնել թէ «կակազող, թշուառ մարդոց պէս անպարիր, կցկտուր խօսքեր արտաբերելին առաքեալք վերնասան մէջ։» Ուրիշ մը նպատա կը խնդրէ նորածին և նորընծայ գիտութենէ մը քաղցարելու համար թթուածինին պէս՝ չափելի կերպով Ս. Հոգւոյն չնորհքներու այդ զեղումը. իսկ Պ. Քալանթարեանց ձայնագիր կը չինէ առաքելոց ուղեղները, որոնք պահ մը կ'ելլեքարանան, կը գնորին, ճիչա կ'արտաբերէն Երուսաղէմի մէջ խօսուած լեզուները և ապա կը մոռնան։ Պ. Քալանթարեանց յարուցեալ և համբարձեալ կը դաւանի զՔրիստոս, ուրեմն առով իր վերջաբանական հանգանակին կը հակասէ, վասն զի զՔրիստոս գերբնական զօրութեամբ լցեալ համարելը ահա կը հաստատէ թէ անիկայ ելեքարիքի, մագնիսացումի ուժերէն չատ վեր էր, որ մեռնելէն ետքը կը յառնէր և ապա երկինքը կը համբառնար։ Անչուշտ Պ. Քալանթարեանց ֆաքիներու պէս սառ սանթիմ օդին մէջ առախաւել մնալով վար իջնել չէր որ կուզէր հակցնել՝ համբառնալ բառը գործածելով։

Եթէ Պ. Քալանթարեանցի գրած յարուցեալ Յիսուս բառերը ճիչա իր համոզման արտայայտութիւն են, անարգանք են ուրեմն Քրիստոսի մէջ ենթադրել թէ անիկա մագնիսացումի յաղալի, չարակնութեան ուժով բաներ կը գործէր։ Հապա պէ՞տք էր Պ. Քալանթարեանց իր այդ Ֆայնիական, գանկուղեղային, գերազգիռ, անօգտակար վիժակ էն., բացատրութեանց մէջ բնաւ չի խառնէր Յիսուսի յարուցեալ եւ համբարձեալ Յիսուսի Ս. անունը, Անոր երկրպագելի գործերը ցեխերու մէջ չի թաթխեր, ոգիները բոլորովին վարելէ ետքը Ս. Հոգիին գալստեան վրայ բնաւ բառ մը չի գրեր։

Ապա թէ ոչ մեր մէջ կը մնայ սա համոզումը թէ Պ. Քալանթարեանց դիտմամբ քանի մը ընդունելի նախադասութիւններ կը չարէ իր յօդուածներուն մէջ որպէս զի ընթերցողները քնացնելով՝ անդգալի կերպով հարուածէ ժողովրդեան հաւատքը. բայց չենք մեղադրեր զինքը իբրեւ միակ յանցաւորը այս երկերեսան գրականութիւնը մշակելուն համար, վասն զի բարձրէն կուգայ օրինակ։ Մինակ թէ Հայ ժողովուրդը աս ասաիճան ապուշ կարծելէն չենք ներեր ո՛չ մէկ ատեն։

Եթէ մեր դատողութեան կը յանձնեն Աւետարանի հակառակորդներ իրենց գրածները, գոնէ մեզ ապուշի տեղ չդնելէն կը խնդրենք։

Քրիստոս կ'ըսէ. «եղիցի ձեր բան այո՛ն այո՛, և ո՛չն ո՛չ։

Կը հաւատա՞ք, կը հնազանդի՞ք Աւետարանին. լաւ. չէ՞ք հաւատար, չէ՞ք հնազանդիր. ինչո՞ւ կը կեղծէք։ «Գիրքը նատելով մօրուք փնտռել». գաւառացիներու այս առածը կը գործադրեն մեր այս նոր գիտնականները։

Մեզ բնաւ չի հետաքրքրեր թէ ուզեհայրութիւն ըսուածը իրա՞ւ գիտութեան մը բարձրութեան պիտի հասնի թէ ոչ։ Մենք ուզենք մեր գրածներուն մէջ ամենայն ազնուութեամբ ճշմարտութիւնը ասենք։ Ինչպէս կը պնդէ Գազանճեան բարեկամս կամ թէ ի հակառակէն այդ ամէն երեւոյթներ մարդկային ուղեղին գերագրգիռ վիճակէն առաջացած բաներ են ինչպէս կը հաստատէ Պ. Քալանթարեանց. ոչ ալ կը սրդողինք երբ Քալանթարեանց վէճիռ կը կարդ գիտութեան մը սահմանը գծելու համար. չատ ուրախ կ'ըլլանք որ հայ գիտուն մէն ալ կրնանք ճակատեցնել Եւրոպացի գիտուններու դէմ. միայն թէ քիչ մը տարակուսելի կը գտնենք Պ. Քալանթարեանցի պահանջումը իբրեւ թէ ինք գտած ըլլայ առաջարկած վէճերը, Պիւխների ծանօթ երկը բաւական հինկեկ գործ մէն է և ինք անոր սովրեցուցածը մէզի նոր իմն ներկայացնելով չատ գովելի յատկութիւն մը չի թողուր իր վրայ։

Թէ տիեզերքը միայն նիւթական մարմիններէ կը բաղկանայ և նիւթէն անկախ զօրութիւն մը չիկայ, այս սկզբունքը բնաւ նոր վարկած մը չէ։ Սառը հաստ զարգացարար չպիտի կրնանք պարծենալ թէ Հայ Քալանթարեանցն է իմաստասիրական գրութեանց մէջ նիւթապաշտ ըսուած դպրոցին հիմնադիրը, վասն զի ինչպէս ըսի Պիւխնէր կը կոչուի այն և զոր կ'անուանէ Տէմիրճիպաշեան։ «Նիւթականութեան սոսկալի առաքեալ»ը։

«Մանիր գ.գէզ»։ Մեր վերջին խօսքը այս է յաւանոտ գրագէտներուն և գիտնականի հովեր առնողներուն. կ'ուզէ Ֆրանսայի Աբբայ Լուազի կոչուին անունք կ'ուզէ չզուտ ոճով պուէմներ ըլլան հայ. կամ ուզեզարանական հարցերը հոգեբանական հարցեր անուանով մանկավարժներ ըլլան Քալանթարեանցի պէս։

Վ. ԵՐԳԱՍԱՆ

Ի՞նչ է մեր գիտած նպատակը։

Հայ ցեղը քաղաքակրթութեան բերած է իր նպատը վաճառականական յոյժ պատուաբեր իր գործունէութեամբը, սկսեալ նախապատմական դարերէն մինչև մեր օրերը։ Հայ ցեղը քրիստոնեայ ազգերու մէջ իր առաքելական եկեղեցին կազմակերպութիւնովը եզակի դիրք մը գրաւած է. ուստի իր ունեցած երկու պարծանքներուն վրայ գուրգուրալով պէտք է հոգ տանի. պարծալի լեզուներնս երրորդն է ցեղային հարատեւութեան և քաղաքակրթութեան բերած նպատակներուս մէջ. ուստի վարկպարագի գրութիւններ հրատարակել ազգին պարծանքը կազմող հաստատութեանց դէմ ասիկայ չէ՛ հայ լրագրութեան պարտականութիւնը։ Հայ գրողին պարտքն է իր մտքի տարակոյսերը իրեն վերապահել երբ կ'իմանէ հայ ժողովուրդին բանէ մը սրվեցնելու, երբ խնդիր է հայ եկեղեցին գոյութիւնը։

Մեր բաղձանքն է այս և կը կարծեմ թէ բանաւոր է մեր պահանջումը։ Ֆրանսական օրէնքները ֆրանսական բարքին վրայ կը ձեւուին, զանոնք մեզի պատչաճեցնելու փորձերը յանուն քրիստոնէութեան անուններուն և հանրաւնաս սխալ մըն է, ա՛յսէ մեր աղաղակը ա՛յս է մեր գայրոյթի ոգին։

Իս կը բամբասեն իբր «էնտէքս» պահանջող. քաւ լիցի՛, մարդկային մրաքին դէմ ամարտակ կանգնել փորձելը իմաստութեան գործ չէ, սակայն ասոր անոր կարգիքները, ենթադրութիւնները, առ ի փորձ առժամեայ օրէնսդրութիւնները իբրեւ ճշմարտութիւն ընդունելով ելեկ ազգին եկեղեցին ջնջելու ջանալը ի՞նչ բառերով որակել պէտք է չեմ հասկնար։ Մենք արեւելքի ենք, կրօնքէ անջատ ժողովուրդի գաղափարը անկարելի է կանգուն պահել մեր համայնքին մէջ. ուստի և օրքան մեծ աղէտք կրնայ յառաջ գալ այդ կարգի կրօնքը վարկաբեկ ընել ձգող գրութիւններէ, օրքան չարիքներ կը սերին գործուելի հայ ընտանիքներու մէջ երբ հայ պատանին դաս առուի վարժարանաց մէջ թէ «մեր ճանչցած բարոյականը Սինայի հետ վերաբերութիւն չունի»։

«Մի՛ չնաս» պատուիրանին ուժը ծաղրուելուս ժամանակ մը Պոլսոյ թերթերուն մէջ և ապա չուչացաս այդ թերթին վարիչներուն դէմ բացուած ընտանեկան վատաբանութեան մը դատը։ Քրիստոս կ'ըսէ «ժէնիկէն խաղող և տատասկէն թուզ չի կրնար քաղուիլ»։

Անկրօնութեան ծառէն «բարի ընտանիք» ըսուածը չի կրնար յառաջ գալ։

Թող մեր հրատարակագիրները հայ ընտանեկան կազմակերպութեան հիմը ամուր բռնող քրիստոնէական կրօնքին դէմ խօսելէ զգայլ կենան, հայ եկեղեցին հայ ընտանիքով կանգուն է և կրնայ կանգուն կենալ։

Եւ ընտանիքը կրնայ ձեւանալ միայն ու միայն երբ մարդ ինքզինքը պատասխանատու ճանչնայ առ Աստուծի, ասիկց ամուր հիմ ո՛ր փիլիսոփայութեան մէջ ալ փնտռէք չպիտի կրնաք գտնել։

Բաղաքային ամուսնութիւն ըսուածին ի՞նչ հրէշ ըլլալը հռովմէական օրէնքներու վրայ գրուածովը մեզի կը սորվեցնէր Սուրէնեան էֆէնտին, երբ կ'ըսէր թէ «արուն արուի հետ կրնար ամուսնանալ»։ Բօրքեական անմիտ սկզբունքներու մէջ հայ հարուստներու հալեցուցած միլիոններովը քանի մը համալսարաններ հիմնած կ'ըլլային։ «Որ ունիցի ականջս լսելոյ լուիցէ»։

ՎԱՐԴԱՆ ՔՀ. ԱՐՍԼԱՆԵԱՆ
(Թինկինանցի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ)(63)(

Մ Ի Լ Ի Ո Ն Ն Ե Ր Ո Ւ Ն Խ Ա Ղ Ե Ր Ը

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՎԱՐՆՈՑ ՄԱՐԴԻԿ

ԺԴ.

Անխիղճ Անարէ Տրլօս այնչափ վառ գոյներով կը պատկերացնէր իր սիրային յարաբերութիւնները Ժանն Լբպրէնի հետ որ վիրաւոր կոմսը չկրնալով վիշտին ծանրութեան տակալ,

—Ի՞նչու իմ Ափրիկէէ վերադարձած գիշերս իսկ մեր տունէն հեռանալով անհետացաւ Ժանն, հարցուց։

—Դեռ չնակցա՞ք այդ անհետացումին պատճառը, պատասխանեց Տրլօս լրջօրէն, ես ծրագրած էի այդ բանը, որովհետեւ հարիւ Բարիզ ոտք կոխած՝ դեռ կայարանէն իսկ Ժանն Լբպրէնի վրայ խօսիլ սկսած էիք ինձ ու ըսած թէ, ո՛րչափ բուռն սիրով կը սիրէք զայն. թէեւ այն ատեն ուզեցի քիչ մը չեղեցնել ձեզ այդ ճամբէն, բայց կարելի չէր ամբողջ ճշմարտութիւնը պարզել. միմիայն սքօղուած բառերով կրցայ ըսելիքս հասկցնել, և սակայն երկիւղը, խղճահարութիւնը կը չարչարէին զիս. Ժանը սակէ հեռացնելու միջոց մը գտայ. խնայած ամբողջ դրամներս տուի իրեն և պատուիրեցի որ իսկայն հեռանայ ձեր տունէն, անգամ մըն ալ հոն ոտք չկոխելու պայմանով. սպառնացայ նաեւ որ եթէ խօսքս մտիկ չընէ ու կրկին հոս գալ փորձէ, ամբողջ գաղտնիքը պիտի հրապարակեմ ու խայտառակեմ զինքը; այս սպառնալիքէս սարսափած՝ անյայտացաւ։

—Ինչո՞ւ նամակ մը ձգած է մօրս, ինչո՞ւ դրամները չէ առած։

—Պատճառը շատ պարզ է, չէ ուզած և ոչ մէկուն կասկած առթել, եթէ այսպէս չընէք, անպատճառ պիտի կասկածէիք անոր ընթացքէն։

—Հակցայ այս գործը խափանելու համար ամէն կանխահոգութիւն գործադրած էք։

—Այո՛ սոսկալի սիրահարութենէ մը փրկելու համար զձեզ։

—Իրաւունք ունիք, բայց մի՛ մոռնաք թէ ալ զիս մեռցուցիք, այո՛ ամէն նշանակութիւնով մեռցուցիք զիս. ալ ակէ ետք չեմ ուզեր ապրիլ... ետքը ի՞նչ եղաւ։

—Ետքը մնաց... անաւասիկ դուք ալ կը տեսնէք որ մեծ պատուհասէ մը ազատեցի զձեզ. ջանացի որ երջանիկ ըլլաք. ամէնէն դժբախտը ես եմ այս գործին մէջ, հիմա ընտանիքին պատճառած ազէտիս համար պիտի հեռանամ ձեր բնակարանէն, այո՛ աղէտ մը սուզ մըն է աս, ճշմարիտ սուզ մը, ինձ համար մանաւանդ մահացում մըն է կորսնցնել, վերնանն, ադնիս ու ճշմարիտ բարեկամ մը... և սակայն ես եմ որ անձս ասանկ պատիժի մը կը դատապարտեմ։

—Բեղի բան մըն ալ պիտի հարցնեմ Անարէ. թէեւ ըսածներդ ճշմարտութիւն են, բայց իմ սիրոս տարակուսիլ կ'ուզէ անոնց նկատմամբ. ներէ ինձ, մինչեւ որ աչքովս չտեսնամ Ժանն յանցապարտութիւնը, պիտի չկրնամ հաւատալ. այո՛ աչքովս պէտք է տեսնամ, որտովս զգամ, ապա թէ ոչ պիտի չկրնամ ազատիլ այս սէրէն։

—Այո՛, կը հասկնամ, իրաւունք ունիս, ես ալ չեմած չկրցի հաւատալ, և սակայն շատ պիտի տառապիս երբ ամէն բան տեսնաս աչքովդ։

—Վնաս չունի, մահը աչք առած եմ ես։

—Ես անոր ինչ տարին խմորէ չենք։

—Ինչպէս կը պնդէ Գազանճեան բարեկամս կամ թէ ի հակառակէն այդ ամէն երեւոյթներ մարդկային ուղեղին գերագրգիռ վիճակէն առաջացած բաներ են ինչպէս կը հաստատէ Պ. Քալանթարեանց. ոչ ալ կը սրդողինք երբ Քալանթարեանց վէճիռ կը կարդ գիտութեան մը սահմանը գծելու համար. չատ ուրախ կ'ըլլանք որ հայ գիտուն մէն ալ կրնանք ճակատեցնել Եւրոպացի գիտուններու դէմ. միայն թէ քիչ մը տարակուսելի կը գտնենք Պ. Քալանթարեանցի պահանջումը իբրեւ թէ ինք գտած ըլլայ առաջարկած վէճերը, Պիւխնէրի ծանօթ երկը բաւական հինկեկ գործ մէն է և ինք անոր սովրեցուցածը մէզի նոր իմն ներկայացնելով չատ գովելի յատկութիւն մը չի թողուր իր վրայ։

Թէ տիեզերքը միայն նիւթական մարմիններէ կը բաղկանայ և նիւթէն անկախ զօրութիւն մը չիկայ, այս սկզբունքը բնաւ նոր վարկած մը չէ։ Առաջ հայոց ուժգնարար չպիտի կրնանք պարծենալ թէ Հայ Քալանթարեանցն է իմաստասիրական գրութեանց մէջ նիւթապաշտ ըսուած դպրոցին հիմնադիրը, վասն զի ինչպէս ըսի Պիւխնէր կը կոչուի այն և զոր կ'անուանէ Տէմիրճիպաշեան։ «Նիւթականութեան սոսկալի առաքեալ»ը։

«Մանիր գ.գէզ»։ Մեր վերջին խօսքը այս է յաւանոտ գրագէտներուն և գիտնականի հովեր առնողներուն. կ'ուզէ Ֆրանսայի Աբբայ Լուազի կոչուին անունք կ'ուզէ չզուտ ոճով պուէմներ ըլլան հայ. կամ ուզեզարանական հարցերը հոգեբանական հարցեր անուանով մանկավարժներ ըլլան Քալանթարեանցի պէս։

Վ. ԵՐԳԱՍԱՆ

Ի՞նչ է մեր գիտած նպատակը։

Հայ ցեղը քաղաքակրթութեան բերած է իր նպատը վաճառականական յոյժ պատուաբեր իր գործունէութեամբը, սկսեալ նախապատմական դարերէն մինչև մեր օրերը։ Հայ ցեղը քրիստոնեայ ազգերու մէջ իր առաքելական եկեղեցին կազմակերպութիւնովը եզակի դիրք մը գրաւած է. ուստի իր ունեցած երկու պարծանքներուն վրայ գուրգուրալով պէտք է հոգ տանի. պարծալի լեզուներնս երրորդն է ցեղային հարատեւութեան և քաղաքակրթութեան բերած նպատակներուս մէջ. ուստի վարկպարագի գրութիւններ հրատարակել ազգին պարծանքը կազմող հաստատութեանց դէմ ասիկայ չէ՛ հայ լրագրութեան պարտականութիւնը։ Հայ գրողին պարտքն է իր մտքի տարակոյսերը իրեն վերապահել երբ կ'իմանէ հայ ժողովուրդին բանէ մը սրվեցնելու, երբ խնդիր է հայ եկեղեցին գոյութիւնը։

Մեր բաղձանքն է այս և կը կարծեմ թէ բանաւոր է մեր պահանջումը։

սիրէ՛ զայն. թէեւ այն ատեն ուզեցի քիչ մը չեղեցնել ձեզ այդ ճամբէն, բայց կարելի չէր ամբողջ ճշմարտութիւնը պարզել. միմիայն սքօղուած բառերով կրցայ ըսելիքս հասկցնել, և սակայն երկիւղը, խղճահարութիւնը կը չարչարէին զիս. Ժանը սակէ հեռացնելու միջոց մը գտայ. խնայած ամբողջ դրամներս տուի իրեն և պատուիրեցի որ իսկայն հեռանայ ձեր տունէն, անգամ մըն ալ հոն ոտք չկոխելու պայմանով. սպառնացայ նաեւ որ եթէ խօսքս մտիկ չընէ ու կրկին հոս գալ փորձէ, ամբողջ գաղտնիքը պիտի հրապարակեմ ու խայտառակեմ զինքը; այս սպառնալիքէս սարսափած՝ անյայտացաւ։

—Ինչո՞ւ նամակ մը ձգած է մօրս, ինչո՞ւ դրամները չէ առած։

—Պատճառը շատ պարզ է, չէ ուզած և ոչ մէկուն կասկած առթել, եթէ այսպէս չընէք, անպատճառ պիտի կասկածէիք անոր ընթացքէն։

—Հակցայ այս գործը խափանելու համար ամէն կանխահոգութիւն գործադրած էք։

—Այո՛ սոսկալի սիրահարութենէ մը փրկելու համար զձեզ։

—Իրաւունք ունիք, բայց մի՛ մոռնաք թէ ալ զիս մեռցուցիք, այո՛ ամէն նշանակութիւնով մեռցուցիք զիս. ալ ակէ ետք չեմ ուզեր ապրիլ... ետքը ի՞նչ եղաւ։

—Ետքը մնաց... անաւասիկ դուք ալ կը տեսնէք որ մեծ պատուհասէ մը ազատեցի զձեզ. ջանացի որ երջանիկ ըլլաք. ամէնէն դժբախտը ես եմ այս գործին մէջ, հիմա ընտանիքին պատճառած աղէտիս համար պիտի հեռանամ ձեր բնակարանէն, այո՛ աղէտ մը սուզ մըն է աս, ճշմարիտ սուզ մը, ինձ համար մանաւանդ մահացում մըն է կորսնցնել, վերնանն, ադնիս ու ճշմարիտ բարեկամ մը... և սակայն ես եմ որ անձս ասանկ պատիժի մը կը դատապարտեմ։

—Բեղի բան մըն ալ պիտի հարցնեմ Անարէ. թէեւ ըսածներդ ճշմարտութիւն են, բայց իմ սիրոս տարակուսիլ կ'ուզէ անոնց նկատմամբ. ներէ ինձ, մինչեւ որ աչքովս չտեսնամ Ժանն յանցապարտութիւնը, պիտի չկրնամ հաւատալ. այո՛ աչքովս պէտք է տեսնամ, որտովս զգամ, ապա թէ ոչ պիտի չկրնամ ազատիլ այս սէրէն։

—Այո՛, կը հասկնամ, իրաւունք ունիս, ես ալ չեմած չկրցի հաւատալ, և սակայն շատ պիտի տառապիս երբ ամէն բան տեսնաս աչքովդ։

—Վնաս չունի, մահը աչք առած եմ ես։

—Ես անոր ինչ տարին խմորէ չենք։

—Թող ըլլամ. անպատճառ աչքովս տեսնել կ'ուզեմ։

—Ուրեմն Ժանն հիմա, ամէնէն անպատիւ, զզուելի ու վարնոց տեղ մըն է. ձեռագիրը կը ճանչնաք, այնպէս չէ՞, ահաւասիկ ինձ ղրկած նամակը, կարդացէք։

Ցածագի Տրլօս թղթապանակը բացաւ ու պահարան մը հանեց մէջէն, որուն հասցէն իր անուան գրուած էր։

—Ահաւասիկ ամէն բան գրուած է այս նամակին մէջ, ըսաւ. ուրիշ շատ մը նամակներ ալ կան քովս այս ձեռագիրով։

Այո՛, Տրլօս ուղղին չափ նամակ կրնար գրել այդ ձեռագրով, սրիկան ձեռագիր նենգելու մէջ շատ վարպետ էր, երբեմն հօրը ձեռագիրն իսկ կեղծած ու մուրհակներ պատրաստած էր. ետքը երբ դարձեալ կեղծ մուրհակ մը զեղչել կուզէր վաշխառու Բօլլէն Մէկլբէի, օգիրը ձեռք առած էր։ Տրլօս Ժանն Լբպրէնի ձեռագիրը կեղծելու համար անոր՝ մարքիզուհիին ղրկած նամակը գողցած ու լուսանկարը առնելէ ետք բնագիրը տեղը դրած էր. ալ հիմա խեղճ աղջկան ձեռագիրին լուսանկարը առջեւն առած՝ միշտ վարժութիւններ կ'ընէր զայն լիուլի կեղծելու և այս աշխատութիւններուն մէջ պատրաստած էր հետեւեալ նամակը իբր թէ Ժանի կողմէ իրեն ուղղուած.

Փոքրիկ Անարէս

Պարապը չեմ, իսկայն գործ գտայ. գործ մը որուն չափ զուարճալի և դիւրաւար զբաղում կարելի չէ գտնել աշխարհի մէջ. առանց աշխատելու, առանց յոգնելու թէ զուարճանալ և թէ դրամ չահիլ. Սէն Լազար փողոցը Տէկ. Վիքթորիա տունն եմ. Տիկին Վիքթորիա զուարճաէր կիներու և հանոյք փնտռող էրիկ մարդոց դերձակուհին է. այս պատճառով միշտ զբօսալի ու հաճոյալի ժամանց մը կ'ունենանք հոն. Տօքթօր Մանիւսը կը ճանչնաս անչուշտ որ մեծ հռչակ հանած է չուայուութեան աշխարհին մէջ. խիստ հարուստ մարդ մըն է. միշտ սակիներու հետ կը խաղայ... սիրահարած է ինձ. ամէն բան պատրաստ է ինձ զոհելու. համաձուին պիտի ըլլամ անոր. օ՛խ, ի՞նչ աղէկ ըրիր զիս ազատելով. եթէ դուն չըլլայիր, հիմա պիտի չկրնայի սանկ ոսկիներով, մատաքներով ու ժապաւէններով երջանիկ ըլլալ։ Ասոնց ամէնքը քեզի կը պարտիմ, անպատճառ հիմա եկուր տես զիս, կարելի է չկրնաս ճանչնալ, ամէնէն վայելչագեղեցիկները դերը կը մնան քովս, իբրեւ հին բարեկամ, իբրեւ վաղեմի մտերիմ, կրնաս միշտ այցելել ինձ հոս. կեանքիդ մէջ չտեսած զուարճութիւնները պիտի վայելես հոս իմ մօտս, քնաւ պիտի չձանձրանաս, գիտես որ կասուի մը պէս կը սիրեմ արդուզարդն ու ձեռքի կապակը, կը փափաքիմ շոյուիլ ու փայփայուիլ։

Միշտ քեզի սպասող
ԺԱՆՆ ԼԲՊՐԷՆ

Կոմս Հանրի տը Բրմօր զայրոյթէ աւելի գթութեան, արգահատանքի զգացումով մը նամակը վար ձգեց ձեռքէն. մեղ... այն խեղճ Ժանն Լբպրէնը այս տեղուանքը իջած էր միթէ։

—Տարուան մը մէջ ա՞յսչափ փոփոխութիւն. անպատճառ պաշտպան մը չունենալու

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿՈՂ ՄԸ ԲՐԻՏԱՆԱՑԻ ԿԻՆԵՐՈՒՆ

ՁԱՒԱԿՆԵՐՈՒ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԻՆԵՐՈՒՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Լորտ Միթ սրտագին կոչ մը ուղղած է բրիտանացի կիներուն, հրաւիրելով զանոնք աջակցիլ Բրիտանական Պետութեան բոլոր խաւերուն մէջ պարտականութիւնն զգացումները տարաձեւս ջանքերուն։ Այդ կոչին մէջ հետեւեալը կ'ըսէ Լորտը.—

Իմ խանդավառ փափաքս է անգլիացի կիներուն գործօն համակրութիւնը և աջակցութիւնը ապահովել, որպէս զի Լուսաբար է.ի 400 միլիոն ընակիչները լիովին գիտակ ըլլան իրենց լուրջ պարտականութիւններուն, երկրին կրօնական, հոգեւոր, կրթական և բարոյական զարգացման համար։

Կիները կոչուած են մեծ դեր մը կատարելու մարդկային բարօրութեան գործին մէջ, անոնց ազդեցութիւնը յաճախ վճռական արդիւնքի մը անհրաժեշտ պայմանն է։

Կիներուն ձեռքն է մանաւանդ մանուկներուն դաստիարակութիւնը ա՛յն առաքինութիւններուն մէջ, որոնք կը ձգտին բարի քաղաքացիներ առաջ բերելու և այսպիսի ուսում մը կարելի է միայն ստանալ մայրերուն ծունկին վրայ և մայրերուն շրթունքներէն քան թէ օտարներու յանձնուելով։

Պարկեշտութիւն, յարգանք, մեծարանք, հլութիւն, հոգեկան կրթով, մարմնակրթանք, բարին համար անձնուիրութիւն — ահա մէկ քանին ա՛յն բարեմասնութիւններէն և առաքինութիւններէն, որոնք կը յատկանշեն բարի քաղաքացիները։ Կիներուն ամենամեծ մասը, ըլլա՛ն ամուսնացեալ թէ ամուրի, կարող են ազդել զաւակներուն մտքին վրայ։ Ի՛նչ ապնիւ պատասխանատուութիւն մին է ան, և որպիսի օրհնեալ և երանելի առանձնաշնորհում։ Կիներուն նշանաբանը պէտք է ըլլայ Պարտաւորութիւն, Պատասխանատուութիւն, Համակրութիւն և բարեգործական անձնուիրութիւն։ Այս բառերը կը ներկայացնեն ա՛ն՝ լիպի գաղափարներ, որոնց մէջ մտաւոր մարդումը բարերար ազդեցութիւն մը կ'ընէ ընտանիքներու բարոյք կազմութեան, անհատներու բարի կեանքին վրայ։ Արժանաւոր կեանքի մը գլխաւոր պայմաններն են սիրել զԱստուած և վախնալ անկէ. օժանդակել, ուրիշներուն բարիք կամենալ, պարտականութիւնը իրաւունքէն գերադաս համարել. մարդուկ գիտութեանց մէջ. կարգապահ ըլլալ, զսպել իր կիրքերը և մարդասէր ըլլալ, նկատի առնել աղքատները և տառապեալները։

Պիտի տեսնուի որ այս գեղեցիկ առաքինութիւնները ամէնքն ալ կախում ունին սա՛ չորս նշանաբաններէն.—Պատասխանատուութիւն, Պարտականութիւն, Համակրութիւն և որդեսէր անձնուիրութիւն։

Մի՛շտ բարի և վայելուչ է որ կիները հայցնեն իրենք իրենց։ «Ո՞ւրշափ կը կատարեն իրենց պարտքը, անձնապէս ի՞նչ կ'ընեն բարձրացնելու համար իրենց երկրին բարոյական և կրթական զարգացման մակարդակը. գիտա՞կ են իրենց կոչումին, և իրենց պատասխանատուութեան բեռները կրնա՞ն կրել արժանաւոր համակերպութեամբ, և ըստ պատշաճի ա՛ն դիրքին, զոր ամէն երկիրներու մէջ տրուած է վայելել կնոջ։

Ուշի ուշով մտածեցէ՛ք վայրկեան մը։ Զեռք բերուած ընտանիքներու կազմութիւնը բարի մայրերու գործը չէ՞ միթէ. խնայող, տքնող կիներու ձեռագործը չէ՞ միթէ ընտանիքին կազմակերպութիւնը և ա՛յն բարի բարեմասնութիւնները, որոնք լաւագոյն ընտանեկան ու անհատական կեանքի մը խարիսխը կը կազմեն, զաւակներով օրհնուած, նիւթական բարեկեցութեան և խնայողութեան արդիւնքներով զարդարուած։ Կ'արժէ՞ որ պանդանուն այս պիսի ընտանիքներ, և կիները կը հրաւիրուին առաւելապէս իրենց հոգեւոր ու բարոյական ազդեցութիւնը վառ պահել իրենց զաւակներուն սրտին մէջ, պարտականութեան և բարի քաղաքացի զգացումներու արծարծելով։ Ընտանիքները հացով միայն չեն ապրիր, այլ նաև Աստուծոյ խօսքով։ Բայց հիմակուան կիները ո՞րքան գիտակից են այս ճշմարտութեան, աչքերնին յառած են դէպի երկինք, բարձր գաղափարներ ունի՞ն դաստիարակութեան մասին, առանձնապէս համակերպութեամբ կը սորվեցնե՞ն արդեօք իրենց զաւակներուն, կրօնքին վարդապետութիւնները։ Այս վարդապետութիւնները ընտանեկան կեանքին թթուածինն են, որ կը մաքրէ արիւնը, և առողջութիւն ու կենսաէներգիա կուտայ ընտանեկան մարմնին։

Պէտք չէ նիւթական ու բարոյական ուժէ զոհողութենէ հրաժարիլ մանուկներուն սրտին մէջ մշակելու համար քաղաքացիական առաքինութիւնները, և իւրաքանչիւր զաւակի սովրեցնելու համար իր կրօնքին նախագիտելիքները։

Մայրերուն ամէնէն մեծ գործը ա՛յս պէտք է ըլլայ. իրենց զաւակներուն ճշմարիտ դաստիարակը ըլլալ, և մարմնաւոր հացը չմոռնալէ վերջ չմոռնալ նաև հոգեւոր հացը։ Մեռը պղտիկուց կը ծռի. բարեգործական ու ազնուական տրամադրութիւններ պատուաստեցէ՛ք ձեր զաւակներուն սրտին մէջ։

Կիները իբրև մայր, իբրև քոյր, իբրև վարժուհի մեծ պատասխանատուութիւն ունին. պէտք է պատկառին այս պատասխանատուութեան առջև, և իրենց զաւակներուն կեանքը մարդկին նիւթական ու բարոյական առաւելութիւններով, որոնք անհրաժեշտ են անոնց ապագայ կեանքին յաջողութեան։ Առևտրական և ճարտարարուեստական ընդհանուր և համաշխարհիկ մրցումին հետևանքով, դժուարացած է ապրուստը, և ընտանիքներուն պահպանութեան համար պէտք է աւելի շատ աշխատիլ, և ո՞վ գիտէ աշխատութեան յարգը, եթէ կրօնական ու բարոյական երկիւղածութեամբ մը ոգեորուած չըլլայ, եթէ չյարգէ իր մեծը, եթէ չգիտնայ իր չափը, եթէ մարդասիրական զգացումներ պահուած չըլլան իր սրտին մէջ։

Ի՞նչ է ընտանիքներուն քայքայման պատճառը։ Ի՞նչ կը սովրեցնէ մեզի այս մասին հին ու նոր փորձառութիւնը։ Ո՛վ որ Աստուծոյ երկիւղէն բաժնուած է, ո՛վ որ օրէնքին ու կարգապահութեան հետամուտ չէ, ո՛վ որ բարի նախանձ չունի խաղաղութեամբ ապրելու ընտանիքի ծոցին մէջ, ա՛նպիսին կորսուած մէկն է, կրօնքը և իր սովրեցուցած ճշմարտութիւնները ամուր խարիսխն են, որոնց վրայ կը հանգչի ընտանիքի պահպանութիւնը։

Ո՛րքան կը ցաւի բարի մարդոց սիրտը, երբ կը տեսնեն որ այժմեան կիները պարզասիրութենէ հեռացած, իրենց պարծանքը ու փառք կը համարին զարդամոլութիւնը, պչրանքը, չայլութիւնները, և փոխանակ իրարու հետ մրցելու խնայողութեան, բարւոք մատակարարութեան գործերուն մէջ, զարդի ու պերճանքի մրցում մը բացած են, և յոռի գործերու մէջ վիրաւորելու միայն կը նային, մոռցած ամէն պարտականութիւն, որ իսկապէս կիներունն է։ Ասկէց աւելի վատթար վիճակ կարելի չէ երեւակայել ընտանիքներու քայքայման համար։

Կրօնական ու կրթական գործերու մէջ ընդհանուր անտարբերութիւնը ամէնէն ապահով միջոցն է քայքայման։

Պիտի ներէ՞ք արդեօք որ հոս թեւեմ քանի մը պատճառները ընտանեկան քայքայման.—

1. Հոգեւոր ու բարոյական անզգայութիւն անհատներուն մէջ, որոնք ասոնցմանաբար կ'երթան դէպի անբարոյականութիւն։

2. Աշխարհիկ պերճանքի աճումը, որ կը ջլատէ և ընտանեկան կարգապահութեան կապերուն թուլնալը, որով ընտանիքի մէն մի անդամ կ'ըլլայ անձնասէր, եսապաշտ, այրերը ու կիները կ'ըլլան թոյլ, իրենց միտքերն ու մարմինները կը տկարանան, ցաւերը կը չատնան, աշխատութեան եռանդը կը մարի, այսպէս անհոգ կ'ըլլան իրենց պարտաւորութենց և ուրիշները սրտամարտող, իրենց անձնական շահը գերադասելով միշտ ի վնաս հանրութեան։

3. Անտարբերութիւն համայնքին եկեղեցական ու կրթական գործերուն մասին, թուլութիւն իրենց զաւակներուն կրթութեան առթիւ, անխղճութիւն մը վերջապէս, որով երեսի վրայ կը մնան զաւակները, քանի որ ծնողք իրենց առջեւ և փախստեայ հանգրստաւէտութիւնը միայն կ'ուզեն ապահովել, և շատ քիչ անգամ կը նային, իրենց զաւակներուն, կամ բնաւ չեն նայիր։

4. Անոպայ հանոյքներու անկարգ ու անկանոն սէր, որով այրեր ու կիներ իրենց բոլոր լուրջ պարտաւորութիւններուն հանդէպ անզգայ ու անտարբեր կը գտնուին։

Ասոնք են գլխաւոր պատճառները ընտանիքներու քայքայման։

Մ. ՖԼԷՄԱՆՍՕ.—Մ. Ֆալիէռի և Մ. Բիչօնի հիւսիսային ուղեւորութեան առթիւ Վարչապետը պիտի ստանձնէ նաև արտաքին գործոց նախարարութիւնը։ Այսպէս Մ. Ֆլէմանսօ ո՛չ միայն արտաքին և ներքին գործոց նախարարութիւններուն պատասխանատու պիտի ըլլայ, այլ նաև Պատերազմի գործադիր գլուխին ներկայացուցիչը. միայն թէ ի բացակայութեան Մ. Ֆալիէռի ո և է նոր օրէնք կամ հրամանագիր պիտի չյայտարարուի։

ԿԱԹՈԼԻԿՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՊԱՊԸ.—Իտալիան իր Ուղղափառութեան (Կաթոլիկութեան) մէկ նոր ապացոյցն ալ տուաւ, Վատիկան զրկելով Թանկագին նուէրներ, ամէն տեսակէ եկեղեցական զգեստ, զարդեղէն, որոնք Պապին յատուկ մէկ սենեակին մէջ զետեղուեցան։ Պիոս Ժ. չատ ուրախ եղաւ, և յայտարարեց թէ Իտալնատա Կաթոլիկ Եկեղեցիին և Պապութեան ամէնէն հին և ամէնէն յատուկ ազատիներէն մին եղած է։ Այդ դգեստեղէնները մեծ մասամբ ոսկեհուռ և արծաթահիւս ասղնագործութիւնով պատրաստուած են Իտալական վանքերու մէջ։

Հռոմի Ամերիկան ԲոլէՖի Տնօրէնն ու ուսանողներն ալ 200 անգլ. ոսկի յանձնեցին Պապին, իրենց միջոցներ կատարուած հանգանակութեան մը արդիւնքը։ Այս նուէրը ընդունելով, Պապը դիտել տուաւ թէ Ամերիկան կը սիրէ ուրիշ ամէն երկիրներէ աւելի, քանի որ անիկա եկեղեցիին կրօտերադոյն ազգին է, և բացատրելով թէ հայր մը միշտ աւելի կը սիրէ ընտանիքին կրտսերագոյն զաւակը, և Ամերիկան իր Բենիամին է։

ՁԱՐԸ ԵՒ ՎԻԼՀԵԼՄ ԿԱՅՍՐԸ.—Անգլիական թերթերը հետեւեալ նոր հեռագիրը կ'ընդունին Բեռլինէն.—Քանի մը շաբաթ առաջ թերթերը զրաւեցան ա՛յն ենթադրութիւններով թէ Զարին և Կայսեր միջև տեսակցութեան մը հնարաւորութիւնը մօտալուտ է։ Ցետոյ հաստատուեցաւ իսկ թէ այս տեսակցութիւնը իրօք տեղի պիտի ունենայ, բայց իրագեկ աղբիւրէ կ'իմացուի որ բոլոր այս ենթադրութիւնները զուտ երեւակայական են։ Ո՛չ հիմա ո՛չ մօտաւոր ապագային այսպիսի այցելութիւն մը չի սպասուիր պաշտօնական Ռուսիոյ կողմէ, և հետեւաբար ո և է պատրաստութիւններ չեն ըլլար անոր համար։ Եթէ Վիլհելմ կայսրը Զարին հետ տեսակցիլ ուզէ, ասիկա անակնկալ այցելութիւն մը միայն կրնայ ըլլալ, թերեւս ծովու վրայ։ Ասոր կարելիութիւնը չի հերքուիր, բայց դարձեալ կասկածելի կը նկատուի, թէև ակէց առաջ ազատցոյները կան թէ Վիլհելմ կայսր անպայմանագրական գործունէութիւն մը ցոյց տուած է, և յանակնկալս այցելած է Ռուսիոյ Վեհապետին։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Ռուս ծանօթ հրապարակագիր Մ. Մէչնիքով երկար յօդուած մը հրատարակելով «Ապագայ Պատերազմները» վերնագրով, հաւանական կը նկատէ անգլիա-գերմանական պատերազմ մը և ճարմանամերիկեան պատերազմ մը։ Այս հնարաւորութեան վրայ երկարօրէն ճառելէ վերջ, կը զգուշացնէ Ռուսիան, և կը յայտարարէ թէ Ռուսիոյ նպատակը միակ քաղաքականութիւնն է բացարձակ չէզոքութիւն պահել երկու պարագային ալ։ Մանաւորապէս կը ծանրանայ Մէչնիքով Գերմանիոյ հետ Ռուսիոյ բարեկամ մնալու հարկին վրայ, և կը հետեւցնէ թէ, ի՛նչ որ ալ ըլլայ, Անգլիոյ հետ Ռուսիոյ բարեկամութիւնը չի կրնար տեւական ըլլալ, որքան Գերմանիոյ հետ աւանդական բարեկամութիւնը։

ԻՆՉՊԷՍ Կ'ԱՊՐԻ ՊԻՈՍ Ժ.—Միլանի մէջ անցեալ օր հրատարակուեցաւ գրքոյկ մը նման ա՛յն գրքոյկին որ ժամանակին հրատարակուեցաւ Լէոն ԺԳ. Պապին վրայ, և կը պատմէ արդի Պապին ներքին կեանքը, անհամար անեքդոտներով, որոնք իրաւ է թէ շահադրգռական չեն Պապին քաղաքական կեանքին գնահատութեան համար, այլ կը վերաբերին միայն ա՛յն հանգամանքներ, որոնք իրաւ և համակրելի կենցաղավարութեան որ կը յատկանշէ Սարթօ Պապը։ Ինչպէս ա՛յն օրերուն, երբ տակաւին պարզ քահանայ մըն էր Սալցանոյի մէջ, Պիոս Պապը անկողնէն կ'կրէէ լոյսը ճեղքուածին պէս։ Զմեռը ժամը 5ին (Հ. Ե.), ամառը ժամը 4ին արդէն իսկ իր առաւօտեան աղօթքը ըրած է, որմէ վերջ ներս պէտք է մտնէ սենեկապետը, օգնելու համար անոր հագուելուն։ Մէկ ժամ վերջ Պապը լուռ պատարագ կ'ընէ և սուրբը կը խմէ։ Ցետոյ կը սկսի աւանդական մէկ ժամ պտոյտ Վատիկանեան պարտէզին մէջ, և ապա ալբէ կ'անցընէ իր հասցէին եկած նամակները, և կը մակագրէ զանոնք Վատիկանի արտաքին գործոց նախարարին և Կրօնական ժողովին Նախագահ Կարդինալին համար։ Պիոս Ժ.ի համար ճշմարիտ հեղութիւն մըն են մանաւոր ունկնդրութիւնները, որոնց պիտի համակերպի հեռաքքիչները և յաճախ անտարբեր ու անկարեւոր մարդիկը գոհացնելու համար։ Բայց ընդհակառակն ընդհանուր ունկնդրութիւններու ժամանակ, երբ բիւրաւոր անբարբառ մարդիկ իրեն առջև համբուրած կը տեսնէ, Պապը ինքզինքը կը զգայ իբրև քահանայ և իբրև Առաքեալ, և «Խաղաղութի՛ւն ամենեցուն»ը իր բերանէն կը հոսի պարզ և բնական չեչտերով։ Ամէն պարագայի մէջ ազատութիւն չունի մտրտելու ո և է ունկնդրութիւն։ Ոչ-կաթոլիկներուն հանդէպ ճշմարտապէս քրիստոնէական բարութիւն և համակրութիւն ունի։ Հրեայ մը, կալուածատէր Ռոմանէն Եաղուց, Պապին անձնական բարեկամներէն է։ Պապը ինք պատմած է իր արտաքին գործոց նախարարին թէ այդ Հրեան ճանչցած է իր ամէնօրեայ հացին պայքարին առթիւ, երբ Պիոս Ժ. դժուարութիւն կը քաշէր ապրելու մասին։ Այս ա՛յն միւնոյն Հրեան է, որուն համար ժամանակին, երբ Վենետիկի Պատրիարք էր, ըսաւ Լէոն ԺԳ. Պապին թէ իրաւ է որ Հրեայ է, բայց սիրոյ և ողորմութեան գործերու մէջ իր թեւին ամէնէն լաւ քրիստոնեան էր։ Պիոս Ժ. չի սիրեր իր արքունիքին սպանիական խիստ արարողականը։ Ցաճախ անտարբեր կը գտնուի հին աւանդութիւններու այս մասին, բայց վերջապէս սովորութիւններ կան, զորս չի կրնար զանց ընել առանց արհամարհած չտեսնելու վիրաւորելու և վնասելու անոնց։ Սակայն ուղղակի իր անձին համար կը հանդուրժէ միայն իր սենեկապան ծառան և իր մասնաւոր քարտուղարը։ Կերակուրն ալ առանձինն չուտեր, ինչպէս սովորութիւն և օրէնք էր Ութրանոյ Ը. Պապէն ի վեր։ Երբ առաջին անգամ իր քարտուղարը հրաւիրեց սեղանակից ըլլալ իրեն, չուրջը գտնուողները աւանդութիւնը յիշեցուցին իրեն։ Պիոս Ժ. պատասխանեց.—«Պապ մը այդպէս հրամայած է, և Պապ մը խախտած է զայն։» Եւ այս սովորութեան վրայ հաստատ մնաց, և, երբ ուզէ, իր քարտուղարէն զատ երրորդ մըն ալ կը հրաւիրէ իր սեղանին, և մանաւոր օրերու ալ իր երկու բարի ծերուկ քոյրերը, որոնք մինչեւ հիմա սակաւին Բէրի կ'ապրանին զինքը, և մոր մը պէս կը խնամեն զայն, ինչպէս ա՛յն առեղները, երբ իր բոլոր հոգածութիւնը անոնց ձեռքն էր։ Պապը կը փափաքէր որ Վատիկանեան խոհանոցին ամբողջ վարչութիւնը այդ երկու քոյրերուն յանձնէ, բայց ա՛ն՝քան չատ խոհարար և ա՛ն՝քան չատ ծառաներ կան որ հրաժարեցաւ այդ գաղափարէն։ «Պնակ մը ապուրի համար ա՛յսքան խոհարար» կը գոչէր։ Ճաշի միջոցին ատամ կը զգայ ինքզինքը ամէն գործէ ու զբաղումէ։ Բիչ կ'ուտէ։ Սահման ճաշերէն ամէնէն աւելի կ'սիրուի։ Անգամ մը ուզեց իր երկար ժամանակի ի վեր հիւանդոտ Պրէսօն քարտուղարին բացառիկ պատիւ մը ընել և հրամայեց սեղանին վրայ բերել չիշ մը այն հին պատուական գինիէն, զոր Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը նուէր ղրկած էր իրեն։ Քարտուղարին գաւաթ մը հրամցուց, իսկ ինքը իրեն համար կէս ըրաւ գաւաթը։ Գինին ճշմարիտ անմահական նեկտար մըն էր։ Պապը յետոյ զգուշութեամբ գոցեց չիշին բերանը և զայն սեղանին մօտ գրադարանի մը վրայ դրաւ։ Երկրորդ օրը չիշը մէջտեղ չկար։ «Ո՞ւր է գինին։ Գերապայծառ Պրէսօնի գաւաթ մըն ալ պիտի տամ այսօր անկէց»։ Սպասաւորը խոնարհաբար պատասխանեց թէ սովորութիւն չէ Պապին բացած մէկ չիշը անգամ մըն ալ սեղանին վրայ բերել։ «Ա՛յ, հոգ չէ, սիրելի՛ս, գնա՛ բեր։»— «Հա՛յր Սրբազան, կակաղեց խեղճ սպասաւորը, սովորութիւն է որ այսպէս բացուած չիչերը խոհանոցին մէջ կը պարպուին։»—«Ա՜ա ի՞նչ զզուելի սովորութիւն է, ըսաւ Պապը, այսօրուընէ սկսեալ ջնջուած է այդ սովորութիւնը,» եւ այն օրէն ի վեր Պապը միեւնոյն սրտակէզ գաւաթ մը լեցուցեր իր քարտուղարին կուտայ, կէս գաւաթ ալ ինք կը խմէ, մինչեւ որ հասնի, և նոր սրտակ մը բացուի։

ՔՐՈՆԻԿ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը շաբաթ ի բիկան Պատրիարքարանէն մեկնեցաւ Մեծ Կղզի, ուր Գրիգոր էֆ. Կիւմիւշկէքեանի բնակարանը հիւր պիտի մնայ մինչեւ վաղն առաւ։ Ն. Ամենապատուութիւնը երէկ այցելութիւններ տուաւ կղզի բնակող ծանօթ անձնաւորութենց։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Հոգաբարձութեան անդամներէն Գրիգոր էֆ. Իվրէնեան, որուն յանձնարարուած էր ասկէ առաջ, ժամանակ մը Ալս իր պաշտօնը շարունակել, վերոտին գրով մը խնդրած է Ս. Պատրիարքէն որ իր հրաժարականը վերջնականապէս ընդունուի, բաւ համարելով իր տասնհինգ տարուան պաշտօնավարութիւնը։

ՇԲՋԱՆԱՒԱՐՏՆԵՐՈՒ Քննիչ Ցանձնաժողովոյ անդամները, իրենց յատկացուած չրջանաւարտներուն քննութիւնները կատարած և ուսարտած են։ Նոյն քննութեանց արդիւնքին տեղեկագիրը պատրաստելով պիտի ներկայացուի Ուսումն. Խորհուրդին։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ իր շաբաթական նիստը կազմեց ուրբաթ օր Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանին մէջ, Ն. Սրբազնութեան նախագահութեամբ։

1. Շարունակուեցաւ Ազգ. վարժարանաց համար պատրաստուած կանոնագրի ծրագրին նկատմամբ զրկուած զանազան յայտագրերուն և յայտնուած կարծեաց ուսումնասիրութիւնը և կանոնագրին քննութիւնը, որուն մինչեւ 68րդ յօդուածը վերջնապէս ընդունուեցաւ։

2. Խորհուրդը նկատելով որ կազմական կանոնագրին 31րդ յօդուածին տրամադրութենց համաձայն ուսուցչական ընտրելոց քննիչ յանձնաժողովոյ կազմութեան ժամանակը հասած է, ըստ կանոնի կազմակերպեց նոյն յանձնաժողովը, որու անդամ կարգուեցան՝ Ս. Պատրիարք հօր կողմէ՝ Տ. Եղնիկ Մ. վրդ. Գալբագճեան, Պետրոս էֆ. Կարապետեան, Յարութիւն էֆ. Յովհաննէսեան, Յովսէփ էֆ. Ճէլալեան, Գարեգին էֆ. Գալաֆեան, Նշան էֆ. Թորոսեան, Մարկոս էֆ. Նաթանեան և Օր. Աղաւնի Սիսէմեան՝ ձեռագործի և ձեւագիտութեան ճիւղերուն համար։ Ապա սահմանուեցան քննութեանց վերաբերեալ կարեւոր կարգադրութիւնները, որոնք պիտի ծանուցուին առանձինն։ Քննութեանց պիտի սկսուի Յունիս 22, Գշ. օրէն։

3. Ուսուցչի Յովհաննէս էֆ. Հինդլեան Ազգ. վարժարանաց կանոնագրի ծրագրին առթիւ Բիւզանդիոն օրաթերթին Յունիս 30ի Բշ. օրուան թիւին մէջ անպատշաճ լեզուով յօդուած մը հրատարակած ըլլալով, Խորհուրդը ցաւ յայտնեց, և որոշեց կոչել յիշեալ ուսուցիչը ի բացատրութիւն։

Խորհուրդին յառաջիկայ նիստը տեղի պիտի ունենայ երկին Ն. Սրբազնութեան նախագահութեամբ։

ՊԻԹԼԻՍԻ ԵՒ ՄՈՒՇԻ առաջնորդութեան համար, Կեդր. Վարչութիւնը մտադիր է երկու վիճակները միացնել և անոնց հովուութիւնը յանձնել Տ. Անանիա վրդ. Հալաբարտեանի, որ ինչպէս գրած էինք, հրաժարած է Մուշի առաջնորդական ընտրելիութենէն։ Տ. Անանիա վրդ. այս անգամ պատրաստակամութիւն յայտնած է ընդունիլ Մուշի առաջնորդութիւնը, երբ անոր միացուի Պիթլիսի վիճակն ալ։ Այս երկու վիճակներուն միացման համար որոշում մը տալէ առաջ, որոշուած էր սպասել Տ. Յակոբ Աչտ եպիսկոպոսին Պոլիս ժամանումին, որ եկած է թէև, սակայն հիւանդ ըլլալով առ այժմ անկարող է գալու երթալու։ Կը յուսացուի թէ Խառն Ժողովը իր յառաջիկայ նստին մէջ այս խնդրոյն նկատմամբ պիտի կրնայ վերջնական որոշում մը տալ։

Տ. ՁԱՒԷՆ Մ. վրդ. Եղիազեան դժբաղդութիւնը ունեցած է կորսնցնելու իր հայրը, Պաղատամ Առաքել. Փոխանորդ Տ. Աւետիս քհ. Եղիազեանը, որ վախճանած է անցեալ երեքշաբթի օր, 70 տարեկան հասակին մէջ։ Հանգուցեալը, որ իր սերունդին մէջ 38րդ քահանան եղած է, 1864ին քահանայ ձեռնադրուած էր Աղիամարի հանգուցեալ Կարապետոսէն և մինչեւ 1883 Մուսուլի մէջ քահանայագործելէ ետք մեկնած է Պաղտատ, ուր քառորդ դարէ մը ի վեր կը պաշտօնավարէր և իր օրինակելի վարքովն ու բարքովը տիպար քահանայ մը հանդիսացած էր և վարձատրուած՝ ծաղկեայ փիլոնով և լանջախաչով։

Տ. ՂԵՒՈՆԴ վրդ. Մագաստեան, իր առողջութիւնը խանգարուած զգալով, բժշկական խորհրդով օգտափոխութեան համար Գրնալը կղզի գացած է։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ Առաջնորդ Տ. Յովհաննէս եպիսկ. Արշարունի չորեքշաբթի օր մայրաքաղաքս ժամանեց և չաբաթ օր Պատրիարքարան երթալով այցելեց Ս. Պատրիարք Հօր և տեղեկութիւններ հաղորդեց առաջնորդական գործերու մասին։

ԻԶՄԻՐԻՆ Տիկին Պալեօղեան երկու օսմ. ոսկի նուիրած է Արմաշու Զար. խանային, իբր մամագին։ Նոյնպէս Պետրոս էֆ. Պալթեան վաթսուն ղրշ. նուիրած է նոյն եկեղեցւոյն իբր մամագին։

ԻԶՄԻՐԻ Առաջնորդ Տ. Եղիշէ եպս. Դուրեան առՁի օր Ս. Պատրիարքին այցելեց, Ն. Սրբազնութեան բնակարանը, և տեղեկութիւններ պուտ. առաջնորդական կարգ մը գործերու մասին։

ԳԱՏՐԳԻՒՂԻ բարեպաշտ աղգայիներէն Ագրիպպաս էֆ. Ստեփանեան, մայրաքաղաքս տասնրեց թաղերու եկեղեցիներուն մէջմէկ մեղաղեաց և քնարաձեւ սիրուն խորհրդատեղերալներ նուիրած ըլլալով, Ս. Պատրիարքը օրհնութեան գիր մը ղրկեց յիշեալ ազգայինին։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ նորընտիր Դպրաց Դասը երէկ նիստ գումարելով դպրապետ Երուանդ էֆ. Իւթիճեանի նախագահութեամբ, իր դիւանը կազմեց հետեւեալ կերպով. Տեսուչ՝ Լեւոն Սիսէմեան՝ առանապետ, Հրանտ Գրբգճեան՝ ատենադպիր, Գառնիկ Պէրպէրեան՝ գանձապետ, Հրաչեայ Քիւրքճեան՝ համարկալ, Արշակ Պապիկեան՝ կալուածապետ։ Այս առթիւ խորհրդակցութիւններ կատարուեցան երգեցողութիւնները կանոնաւորելու համար. և Դպրաց Դասը նկատելով որ այժմու այցելու երաժշտ ուսուցիչը չի գոհացներ այդ պէտքը, որոշեց մեայուն և կարող երաժիշտ մը պաշտօնի կոչել, իր այդ նպատակը իրականացնելու համար։

*** Թէև չաբաթ օր գրած էինք թէ՝ Տ. Զաւէն Մ. վրդ. պատարագ պիտի մատուցանէ, թաղին մէջ տիրող թիֆոյի հիւանդութեանց առթիւ, սակայն հօր մահուան առթիւ, զոր գրած ենք քիչ մը վերը, չկրցա՝ պատարագել և անոր տեղ պատարագեց երէկ Նարեկ Դարեւոի քարոզիչ Տ. Յակոբոս Մ. վրդ. Շահպազեան։ Այս առթիւ հոգեհանդիսա կատարուեցաւ Տ. Զաւէն Մ վրդ.ի հօր հոգւոյն համար։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ հինգշաբթի օր իր չաբաթական նիստը կազմեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, ատենապետութեամբ Գուլամճեան էֆ.ի և դիւանագրութեամբ հետեւեալ խնդրոյ մասին։

1. Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը արտօնութիւն խնդրած էր ծախելու եկեղեցւոյն սեփական ոչ-հաստատեալ մէկ տունը։ Խորհուրդը հարկ եղած քննութիւնը կատարելով, ստուգեց յիշեալ տան անբնակելի և ապարդիւն վիճակն ու այլ հանգամանքները և չատաւոր համարելով անոր վաճառումը, որոշեց ի գործ դնել կարեւոր ձեւակերպութիւնը։

2. Խորհուրդը նկատելով որ Թաղ. Խորհուրդներէն չատերը մատակարարութեան ամբողջ չրջանի կամ վերջին տարեշրջանի հաշիւները իրենց հրաժարումէն ետք այնքան ուշ կը մատուցանեն Պատրիարքարանի, երբ արդէն անոնց քննութեան ատեն հաշուեմատոյց մարմնէն ոչ ոք կը գտնուի հարկ դառնալ բացատրութիւններն ու լուսաբանութիւնները առնելու համար և այս վիճակը դժուարութիւններ յառաջ կը բերէ հաշիւներու և մատակարարութեանց օրինաւորապէս քննութեանը համար, որոշեց այս պարագան յայտագրելով Ս. Պատրիարք Հօր, խնդրել որ հաճի այնպիսի կարգադրութիւն մը ընել, որ Թաղ. Խորհուրդները հարկադրուին իրենց հրաժարագրին կցորդել անվրէպ իրենց պաշտօնավարութեան ատեն հաշիւները և հակառակ պարագային՝ չկրնայ յաջորդը պաշտօնի, մինչեւ այն ատեն երբ նախորդը մատուցանէ իր հաշիւը ու տեղի ունենայ կանոնական քննութիւնը։

3. Եէնիքեօյի Թաղ. Խորհրդոյ մէկ գրոյն վրայ՝ Խորհուրդը ուսումնասիրելով Արմտանցի Ալիքսան Թադէոսեանի և կնոջը կողմէ նոյն եկեղեցւոյ նուիրեալ մէկ տան նկատմամբ ներկայացուած առաջարկութիւնը, տեղական քննութեան մը պէտքը զգաց և այդ աշխատութիւնը յանձնեց իր քարտուղարին, անոր յայտագրին վրայ, եղած առաջարկութեան մասին հարկ եղածը տնօրինելու համար։

4. Նոյնպէս, Խորհուրդը Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարութեան համաձայն ուշադրութեան առաւ Գանտիլլի եկեղեցւոյն սեփական մէկ գետնին խնդիրը, և հասու լինելէ ետք տեղի ունեցած վարչական վերջին կարգադրութենց, պայմանս յանձնեց իր քարտուղարին՝ երթալ Գանտիլի և կատարել յիշեալ գետնին փոխանցման մասին որոշեալ գործողութիւնները և յայտագրել։

Ասոնցմէ զատ Խորհուրդը զբաղեցաւ նաև Տիվրիկի Կիւրէղին գիւղի եկեղեցւոյն վերաբերեալ դրամական խնդրոյ մը և ուրիշ հաշիւներու կարգադրութեամբ։

ԲԵՐԱՅԻ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ այսօր Ժամը 2ին պատարագ և հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի Հայ թերթերու տաղ գրաքննիչ հանգուցեալ Մինաս էֆ. Պրուսսուղեանի մահուան քառասնքին առթիւ։

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐԻՆ.—Արժանահաւատ աղբիւրէ կ'իմանանք թէ Նիկոմիդիոյ Ա.եպս. Հայերու եկեղեցիին հովիւ և թերթիս համակրելի աշխատակից Վեր. Փառնակ Ց. Իւքէյտէրեան վերջնապէս հրաժարած է նոյն եկեղեցւոյ հովուական պաշտօնէն, և իր հրաժարականը ղրկած է Նիկոմիդիոյ Գաւառ. Ժողովին, որ նիստ պիտի գումարէ Յունիս 8,23ին Նիկոմիդիոյ մէջ։

«ՓՈՒՆՁ»ի 3029րդ թիւը հրատարակուեցաւ, հետեւեալ բովանդակութեամբ.— Վերնագրութիւնը՝ հոգւոյ և սրտի պարտականութիւնք (խմբագրական յօդուած) Սիմոն Հ. Ալաճաճեան.— Շաբաթական նիրքին, եկեղեցական և քաղաքական կարեւոր լուրերու հաւաքածոյ.— Խմբագրական ծանօթութիւնք.— Թերթօն մը՝ լուրջ, խմատալից և բարոյալից՝ Ֆրանսացի բանիմաց Տիկնոջ մը գրչէն արտադրուած։— Բաժանորդագրութիւնք կանխիկ են.—Հասցէն է.— Կ. Պոլիս, Պալըգ Բազար, Նաֆտալեան, վերի յարկ, թիւ. 16։

Տէր և Տիկին Գառնիկ Յովակիմեան և ամբողջ Յովակիմեան ընտանիքն ու պարագաները իրենց խորին չնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ՏԻԿՈՆ ԲՐԱԲԻՈՆ ՅՈՎՀ. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան և իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին այս տխուր առթիւ։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐ

ՊԱԼԱԹԻ.

Երէկ, ժամը 7ին, տեղի ունեցաւ Պալաթի Խորհեանս վարժարանին ամավերջի հանդէսը, մանկապարտէզի սրահին մէջ, որ այս առթիւ օսմ. դրօշներով և զանազան պատկերներով գեղեցկօրէն զարդարուած էր։ Երկսեռ հանդիսականներու ստուար բազմութիւն մը ամէն դասակարգէ, փութացած էր ներկայ գտնուիլ, ամբողջովին գրաւելով աթոռներն ու նստարանները։ Հանդէսին կը նախագահէր Տ. Գրիգորիս Արքեպսկ. Յովհաննէսեան, իր շուրջը ունենալով քարոզիչ Տ. Գրիգորիս Վրդ. Պալագեան, քահանայից դասը, Թաղ. Խորհրդոյ առենապետ Սահակեան էֆ. Թէլլիեան և անդամներէն՝ Տիրան Զրբաճեան, Միսաք Յովհաննեան, Կարապետ Միրիճանեան և և Սահակ Գրիգճեան էֆ.ները, և ուրիշ հանդիսականներ։ Ներկայ էին նաև Պաղատիի ասիականաց քօմիսէր Լաթիֆ պէյ, Պալաթի ասիականաց գօմիսէր Հասան էֆ. և գօմիսէր Սիւլէյման և Նուրի էֆ.ները։ Տօքթ. Խաչիկ էֆ. Գաբամաճեան, Աբրահամ էֆ. Այվազեան, Գրիգոր էֆ. Մէհտէրեան և ուրիշներ։

Հանդէսը սկսաւ աղոց կողմէ երգուած Համիտիէ Մարշով, որ յանկարծ ունկնդրուեցաւ և ծափահարուեցաւ բուռն կերպով։ Ապա սկսան ճառերը։ Նախ թուրքերէն ճառ մը արտասանեց Պ. Պօղոս Զաւուշեան, որուն յաջորդեց հայերէն ճառ մը Օր. Զօրայեանէ։ Սիրուն արտասանութիւններ և զուարթ տրամախօսութիւններ եղան, որոնք կ'ընդմիջէին պզտիկներուն կողմէ երգուած զանազան մանկական երգերով։ Ամէնէն վերջ խօսք առաւ Տ. Գրիգորիս Վրդ. Պալագեան, որ նախ բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար, ներկաներուն «ամէնայնոցին մէջտեղ։ Ապա պզտիկ համարատուութիւն մը ըրաւ վարժարանին անցեալ և ներկայ կացութեան վրայ։ Հայր Սուրբը չեչուէլէ եւ թէ մօտաւորապէս հինգ տարիներէ ի վեր այս տեսակ հանդէս մը կատարուած չէր, նոյն վարժարանին այժմեան կրթական լաւ հանգամանքները ի վեր առաւ։ Դասերը խնամով կ'աւանդուին, մասնաւորապէս անոնք, որ կարեւոր դեր մը ունին դպրոցին դուրս, գործնական կեանքին մէջ։ Թուրքերէնին, այդ ամենակարեւոր լեզուին մեծ ոյժ տրուած է, և աղաչն ալ ամէնէն աւելի յաջողակ են այդ մասին մէջ, զոր կը դասախօսէ ուսուցիչ Նազարէթ էֆ. Գարագաշեան։ Այս առթիւ Պալագեան վրդ. շատ իրաւացի դիտողութիւն մը ըրաւ ներկայ ծնողքներուն, թէեւ քիչ մը տպաւորիչ լեզուով։

Բան թէ ծնողքները իրենց զաւակները կը քաջեն դպրոցէն և չուզեր կը դրկեն ճիշդ ա՛ն տարիքին մէջ, ուր անոնք ամէնէն աւելի պէտք ունին վարժարանը մնալով, իրենց ուսման մակարդակը բարձրացնելու և չշրջանը աւարտելու։ Սակայն, ինչպէս ստուգուեցաւ, ծնողքները հակառակ կերպով է որ կը գործեն, այսինքն իրենց թերուս զաւակներուն «գործ» մը գտնելու տենչով կը հանեն վարժարանէն, ինչ որ վնասակար դրութիւն մըն է ինքնին, և ոչ մէկ չօշափելի օգուտ կրնայ ընծայել։ Այս առթիւ շնորհակալութիւն յայտնեց նաև Թաղ. Խորհրդոյ առենապետ Սահակեան էֆ. Թէլլիեանի, որ անձնուէր գործունէութիւն մը ցուցուցած է սկիզբէն ի վեր և չքաշուիր ոեւէ նիւթական և բարոյական զոհողութիւններ ընելէ, երբ պէտքը ներկայանայ ինքնին։ Իր զոհողութեան արդիւնքն է որ վարժարանին դրամեղմները ամբողջովին նոր չնուած են։ Վարժարանը կը յաճախեն 160 երկսեռ ուսանողներ, որոնց համար ամսական ծախք կ'ըլլայ իբր 2700 ղրշ. և տարեկան պիտանէն է 350 ոսկի։ Պալագեան Հայր Սուրբ վերջացուց իր խօսքերը, շնորհակալութիւն յայտնելով նաև ուսուցչական մարմնին և նաև ամէն անոնց, որոնք ո՛և է կերպով կը ստարեն նոյն կրթութեան յարկին։ Ցետոյ քանի մը խօսք ալ խօսեցաւ Տ. Գրիգորիս Սրբազան, իր նախկին բնակավայրը... Գուրուչէշմէն յիշելով, —իրաւ որ ես ալ չգիտեմ ինչո՛ւ— և յետոյ այդ հեռաւոր թաղէն մինչև Պալաթի վրայ կեդրոնացնելով իր... քարոզութիւնները, ըսաւ թէ չա՛տ գոհ է թէ՛ եկեղեցիէն և թէ՛ դպրոցէն, և շնորհակալութիւններ յայտնեց։

Հանդէսը վերջացաւ «Հայր մեր»ով։ Օշարակներով պատուասիրութիւններ եղան ներկայ հանդիսականներուն, որոնք յետոյ պտըտեցան վարժարանին զանազան յարկերը, աչակերտուհիներուն բանած նուրբ ձեռագործները աչքէ անցնելով։

ՀԱՆԴԻՍԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Ուլայի Բ. ատիճան արուեցաւ Նիշանիէ արձանագրութեանց միւմէյիզներէն Հայտար էֆ.ի։ Մերիմլրանի ատիճան՝ Օճլէի և Ճալուի գայմագամ Էօմէր Մանսուր պէյի։ Միւմէյմիզ՝ Տէֆթէրխանէի վերատեսչութեան կալուածագիրներու գաւառային Գ. ճիւղին Ա. քարտուղար Ամիր էֆ.ի։

ՊԱՇՏՕՆ.—Բրուսէի կառավարիչ կարգուեցաւ Լազիսանի կառավարիչ Մուհիտին փաշա։ Իլպէսանի կառավարիչ՝ Կղզիներու նախորդ գայմագամ Ապուլլահ ճէտի պէյ։

*** Եմէնի նահանգին մէջթուպճի անուանուեցաւ Վանի նախորդ Մէջթուպճի Թալէաթ էֆէնտի։ Եմէնի կրթական Տնօրէն կարգուեցաւ՝ Էրզրումի Իսաաիէ վարժարանին Տնօրէն Ֆէվզի էֆէնտի։

ՁԱՆԶԻՊԱՐԻ ԷՄԻՐԸ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ.—Իր յարգանքները Վեհ. Սուլթանին մատուցանելու համար Զանզիպարի Էմիր բարձրապատիւ Սէյտ Ալի պին Համուտ չաբաթ օր արեւելեան ճեպընթացով Բարիզէն Պոլիս եկաւ, ընկերակցութեամբ իր քարտուղարին՝ Մ. Ալիբէա Սաբէթէզիի։ Վեհ. Սուլթանին կողմէ դեսպանական հիւրամեծար Խայրէտտին պէյ և Կայս. Թիկնապահ նաւային գնդապետ Մուսթաֆա պէյ Սիրքէտիի կայարանը երթալով բարի գալուստ մաղթեցին Էմիրին։ Խայրէտտին պէյ ուտեցեց Կայս. բարեւները և յայտնեց թէ իրեն հիւրամեծար կարգուած է Մուսթաֆա պէյ։ Ցետոյ պալատական կառքերու թափօր մը կազմուեցաւ։ Ա. կառքին մէջ բազմեցան Էմիրը և Խայրէտտին պէյ, իսկ Բ.ին մէջ քարտուղարը և Մուսթաֆա պէյ։ Պալատական երկու Զաւուշներ հեծեալ կ'ընկերանային Էմիրին կառքին։ Թափօրը Բաբաքէօյի կամուրջին ճամբով հասաւ Բերա-Բալաս ուր մասնաւոր յարկարաժին մը պատրաստած էր Էմիրին։ Խայրէտտին պէյ հրաժեշտ առաւ Էմիրէն, որ խնդրեց իր երախտագիտութիւնը և շնորհապարտութիւնը մատուցանել Վեհ. Կայսեր, իրեն արժանացած այս հիւրասիրութեան համար։ Կէս օրուան ճաշը Բերա-Բալաս ընելէ ետք, Էմիրը ընկերակցութեամբ հիւրամեծարին, պալատական կառքով անցաւ Պոլսոյ կողմը և այցելեց Նիշ-Զէրիներու թանգարանը, Նուրը Օսմանիէի մզկիթը ուր աղօթեց, Մեծ-Շուկան, Պէյէսթէնը, Սուլթան Պայազիտի հրապարակը և յետոյ իրիկուան կողմ ալ Շեշլիի կողմը պտոյտ մը կատարեց։ Պարսից դեսպանատան Ա. թարգման Ցովհ. Խան Բերա Բալաս երթալով այցելեց Էմիրին։

*** Երէկ իրիկուն Էմիրը պատիւ ուտեցաւ Վեհ. Կայսեր ներկայութեանը ընդունուելու։ Դեսպանական հիւրամեծար Խայրէտտին պէյ ժամը 9ին Բերա Բալաս երթալով, Էմիրը պալատական կառքերով առաջնորդուեց Կայս. Պալատ։ Կառքին ձիերով կը հետեւէին պալատական չաւուշներ։ Կայս. Պալատն առջեւ զինուորական պատիւներ եղան Էմիրին, որ առաջնորդուեցաւ մասնաւոր սրահ մը, ուր մեծարանքներ եղան։ Ապա Էմիրը Կայս. Պալատն թարգման և ընդհ. հիւրամեծար Զալիպ փաշայի առաջնորդութեամբ, պատիւը ունեցաւ Վեհ. Կայսեր ներկայութեանը ընդունուելու, Որ այս առթիւ հաճեցաւ Էմիրին շնորհել ականակուռ Իֆթիխարի պատուանշան։ Թարգմանի պաշտօնը կը կատարէր Կայս. Պալատն Բ. թարգման Իզզէթ փաշա։ Էմիրը ապա նոյն թափօրով վերադարձաւ Բերա Բալաս։

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը երէկ իրիկուն Էմիրին ի պատիւ հացկերոյթ մը տուաւ իր ապարանքին մէջ, որուն ներկայ էին նաեւ Արտաքին գործոց նախարարը, արտաքին թղթակցութեանց քարտուղար Մուսթաֆա պէյ, արտաքին գործոց նախարարութեան հիւրամեծարի օգնականներէն Մէմտուհ պէյ, պարսկական դեսպանը՝ թարգման Ցովհաննէս Խանի հետ ալն։

Էմիրը այսօր Արեւելեան ճեպընթացով կը մեկնի մայրաքաղաքէս դէպի Վիեննա։

*** Զանզիպարի Էմիր Սէյտ Ալի պին Համուտ երկրորդ անգամ է որ կ'այցելէ Պոլիս։ Անցեալ տարի նոյեմբերին եկած էր նաեւ Պոլիս, և Բամազանի մէջ ըլլալով, պատիւը ունեցած էր Կայս Իֆթարի մասնակցելու և Բաստը Կիճէսիի արարողութեան ներկայ գտնուելու։ Էմիրը ծնած է 1884 Յունիս 7ին և 1902ին յաջորդած է իր հանգուցեալ հօրը։

Զանզիպար կը գտնուի Ափրիկէի արեւելեան եզերքը և կը բաղկանայ երեք կղզիներէ, Բէմպա, Զանզիպար և Մաֆիա, և ուրիշ կղզիներէ։ Այս երկրին ամբողջական տարածութիւնն է 24,000 քառակուսի քիլօմէթր և բնակչութիւնն է 300,000 որուն երկու երրորդը կը գտնուի բուն Զանզիպարի կղզիին մէջ։ Զանզիպար հնուագրական թելով և չոգենաւային կանոնաւոր ապասարկութիւններով կապուած է Եւրոպայի։ Դիւաւորարար երեք լեզու կը խօսուի. պաշտօնական լեզուն է զուտ արաբերէն, առեւտրական լեզուն՝ անգլիերէն, իսկ սովորական լեզուն Քիսուանդիի կը կոչուի որ արաբերէնի և խափչիկ ցեղերու լեզուին մէկ խառնուրդն է։ Զանզիպար քաղաքը ամենամեծ կեդրոնն է Հնդկաց ովկիանոսին ափրիկեան եզերքին վրայ և 100 հազար բնակիչ ունի։ Իբր արեւելեան Ափրիկէի ընդհանուր մթերանոց, Զանզիպար նշանակելի վաճառականութիւն մը ունի, որ կը գտնուի Արաբներու, Հնդկաստանցիներու, Բօհօրցիներու և Կօայի բորիկէզ Նէէթիներու ձեռքը։

ՕՍՄ. ՆԱԻՍՈՐՄԸ.— Թրանսայի Շնայաէր նաւարանին մէջ չինուած Թաւօզ թորփիլանաքարը ուրբաթ օր ժամանեց Տարանտէ։ Զայն ընդունելու համար առջի իրիկուն Պուքսամ փաշա հոն մեկնեցաւ 30 սպայով և նաւասարներով։

ԲԱՐԻԶԻ Օսմ. դեսպան Սալիհ Միւնիր փաշա, որ Պոլիս կուգայ, Աթէնք գնաց ուր արժանավայել պատիւներով ընդունուեցաւ։ Միւնիր փաշա ներկայացաւ Եորկիոս Թագաւորին որ հետեւեալ օր սեղան մը տուաւ ի պատիւ անոր։ Փաշան տեսակցեցաւ Հելլէն վարչապետին և արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԵՒՐԻՊԷԹ ԽԱՑՐԻԷԻ ՀԱՄԻՏԻԷԻՆ վարչութիւնը որոշեց որ Սելանիկի և Իզմիրի միջեւ բանոյ չոգենաւերը մինչեւ Աւալիա երթան։

ՄՈՒՏԱՆԻՈՅ առջեւ չինուելիք մաքսային նոր չէնքին հիմնարկէքը ուրբաթ օր կատարուեցաւ հանդիսաւորապէս, նախագահութեամբ Պրուսայի կուսակալ Թէվֆիք պէյի։

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ԽՈՒՌԱՐԱՐ.—Պոլսոյ վերաքննիչ ընդհ. դատախազութիւնը ձերբակալման հրամանագիր մը հրատարակեց հետեւեալներուն դէմ, որոնք իբր յեղափոխական ամբաստանուած են և չեն ձերբակալուած.—Վ. Տէօքմէճեան, Բիլօս, Օր. Սերոբեան, Ն. Մ. Քարամանեան, Օր. Բիւլիւքեան, Թարթարեան, Յակոբ Թօսրեան Մարի Պէյլէրեան, Օր, Ս. Կաչէրեան և Փորթուգալեան։ Ասոնք իբր ոճրապարտ ամբաստանուած ըլլալով, ուր որ անանուն պիտի ձերբակալուին դատական ոստիկանական պաշտօնեաներուն կողմէ։

ԹԱԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ վերատեսչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Սիւրիոյ Վասի-իլ-Ամէմ գաւառակին կեդրոնը հեռագրատուն մը և նամակատուն մը բացուած է։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ Տեսչութիւնը ազդարարագիր ուղղեց Ցուսարէն Նեա-Էֆիմերիս և Բրօյիա թերթերուն, որոնք կանոնի հակառակ ընթացքի մէջ գտնուած էին։

ՍԱԿԱՐԱՆԱԿԱՆ ԴԱՏԵՐԸ.— Դատական նախարարութեան ժողովը նկատի առաւ այն որոշումը զոր տուած է Նոր Սակարանի ժողովը, յայտնելով որ Սակարանի գործառնութիւններէն ծագած վէճերը, ըստ օրէնի պէտք է տեսնուին առեւտրական դատարաններու կողմէ։ Դատական ժողովն ալ ուսումնասիրելով գործը, հաստատեց նախորդ որոշումը, որուն համաձայն, մէկ կողմէն դրամով և միւս կողմէ ապրանքով կատարուած արժեթուղթերու պարզ վաճառման և գնման առթիւ ծագած դատերը՝ պիտի քննուին դատարաններէն. իսկ, գիներու անկումներու կամ բարձրացումներու, այսինքն անուանական և հաւանական գործողութեանց վերաբերեալ թուղթերը դատարաններուն կողմէ ապօրէնի նկատուելուն, ատոնց հետեւանքով ծագած վէճերը պիտի քննէ Սակարանի ժողովը։

ԹԷՀՐԱՆԻ օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար Ֆուատ պէյ առջի օր իր պաշտօնատեղին մեկնեցաւ։

ԱՄԱՍԻՈՅ նախագահ առեւտրական հարցքննիչ կարգուեցաւ Բօչանայի նախագահ առեւտրական հարցքննիչ Մուսթաֆա Մէհմէտ Շերիֆ էֆէնտի, Մուսթաֆա Հաքգը էֆ.ի տեղ, որ Լիմնի փոխադրուեցաւ նոյն պաշտօնով։

ՏԱՍԱՆՈՐԴԻ նոր կանոնագրին գործադրուելէն՝ 1 22 տարուան Մարտէն սկսեալ պարտք ունեցող տասանորդի վարձակալներուն և կամ անոնց երաշխաւորներուն կալուածներուն չորս տարուան հասոյթը երբ պարտքին հաւասար նկատուի, այն ձեւով պիտի փակուին հաշիւները։

ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՑՐԻՆ ՄԷՋ թաղապետական տուրքերու գանձումը աւելի եւս փութացնելու հրաման տրուեցաւ. միեւնոյն ատեն իբր քաղաքերութիւն, հարկահաւաքներուն տրուած 100ին 10 գումարը բարձրացուեցաւ 15ի։

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՖՐԱՆՍ. ԲԺՇԿ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ.— Պէյրութի մէջ կատարուեցաւ տեղւոյն ֆրանս. բժշկական համարանին հիմնարկութեան 25ամեակը։ Այս վարժարանը սր ճիւղն է Պէյրութի մէջ ֆրանսայի ժէզուիթներու կողմէ հաստատուած համալսարանին, 1883ին կայս. կառավարութեան բարեհաճ արտօնութեամբ հիմնուեցաւ։ Սիւրիոյ ժէզուիթներու մեծաւոր Հ. Նորմանի կողմէ, որուն օժանդակեց նաև Ֆրանսայի արտաքին գործոց այն ատենի նախարար Մ. Ժիւլ Ֆէրրի։ Լէոն ԺԳ. Պապն ալ մեծապէս օգնեց այս հաստատութեան, որուն չրջանաւարտները կը քննուին օսմանեան և ֆրանսական քննիչ մարմիններէ և կը վկայուին։ Այս վկայականները համարժէք են Բարիզի բժշկ. համալսարանին վկայականին։ Վարժարանը որ 1883ին 11 ուսանող ունէր, այժմ ունի 213։ Գառորդ դարու ընթացքին 350 բժիշկ կամ դեղագործ, որոնք կը գործեն ոչ միայն Օսմ. Կայսրութեան մէջ, այլ ուրիշ երկիրներու մէջ։ Այս յարկեանին առթիւ բժշկական համաժողով մը կազմուեցաւ ուր բանախօսութիւններ եղան, բարձրատեսակ անձնաւորութեանց ներկայութեան։ Վարժարանին մէջ ալ հանդիսաւոր ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ։ Պապը այս առթիւ Ս. Գրիգորի Գրդ խաչը նուիրեց վարժարանին ուսուցիչ Տօքթ. Նէկրի, Պրիւնի, Հայլ և Կիլի։

ԳՈՆԻԱՑԻ հովիտին առողման գործողութեանց հակող պաշտօնեաներուն վճարով հոս հոն երթալը դիւրացնելու համար ինքնաշարժ կառք մը տարուեցաւ հոն։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃԵՂՐՆԹԱՑ կառավարութիւն հաստատման 25դ տարեդարձը ըլլալով, մահճաբարձ-վակոնները ընկերութիւնը որոշեց ժողովուրդին հանգստութեան համար աւելի ջանքեր ընել։ Այս առթիւ Պոլիս ալ յանձնաժողով մը պիտի գայ և Սելանիկի համար ալ մահճաբարձներ պիտի գործածուին։

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարարութեան գրաքննական ժողովին անդամ Ահմէտ Մուխթար էֆէնտի վաղը օգափոխութեան համար կը մեկնի Պրուսա, ուր պիտի իջեւանի Սէրվիճազ, Փափաղեան պանդոկը։

ԷՏԻՐՆԷԻ Իսաաիէ վարժարանին դեր-Տնօրէն Գրիգոր էֆ. Քէօմիւրճեան արձակուրդով Պոլիս եկաւ չաբաթ առաւօտ կառախումբով։

ՍՈՒԼԹԱՆԻԷ վարժարանին նոր շէնքին ներքին և արտաքին մասերը ծեփելու և ներքին շրջանակները և դարակները ներկելու գործը, ինչպէս նաև պատուհաններու պէտք եղած 400 մատուկ ապակին նուազուրդի դուսած են։ Առաջին նուազուրդը պիտի կատարուի առաջիկայ ուրբաթ, 12 Յուլիս, իսկ վերջինը հետեւեալ չորեքշաբթի, 16 Յուլիս։ Դիմել Բերա, նոյն վարժարանը, շինութեանց յանձնաժողովին։

ՄԵՏԱՔՍԻ ԳԻՆԸ.—Վեց ամիսէ ի վեր Եւրոպայի մէջ մետաքսի գիներուն վրայ գրէթէ բնաւ տարբերութիւն ըրած չէր, բայց ահա երկու շաբաթ է որ գիները 100ին 10 աւելցած են։ Ասոր պատճառը այն է որ Ամերիկա մեծաքանակ յանձնարարութիւն տուած է Ճարոնի և Իտալիոյ հրապարակներուն։ Գիներու այս բարձրացումը մեծ ոգեորութիւն առաջ բերաւ բոլոր հրապարակներուն վրայ։

«ԷՓԷՔՍԻԷՆ ՄԷՋԼ» չոգենաւային ընկերութիւնը պիտի լուծուի և անոր տեղ նոր ընկերութիւն մը պիտի կազմուի որ պիտի ընդունի նախորդին թէ՛ պարտքերը և թէ պահանջները։ Նոր ընկերութեան կեդրոնը կամ Լոնտոն կամ Մարսիլիա պիտի ըլլայ։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ.—Սելանիկի թերթերը կ'ըսեն թէ հակառակ վախերու, նահանգին ձմրան բերքերը այս տարի սովական պէտքերու բաւական պիտի ըլլայ 60,000 տակառաչափ արմատի ալ արտադել։ Միայն ափիոնի ամրան բերքը աւրուած է քիչ մը։ Խոզակը թէեւ լաւ եղած է, բայց գիները իսկած են։ Էրզրումէն կը գրեն թէ սաստիկ տաք կը տիրէ որով ցորենի գիները վայր դրին։ Խարբերդի մէջ խոզակի բերքը հրապարակ հանուեցաւ։ Անցած տարուընէն պակաս է և 70-75 քիլօ կը կարծուի, Ուրֆայի մէջ արմտիքը և բանջարեղէնները վնասուեցան մարախէն։ Խոզակը որ պահանջուածին չափ չեղաւ, հրապարակ հանուեցաւ։

ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ Նեսրլէ չոգեղէն վաճառատունը՝ ինչպէս ուրբաթ օր գրած էինք, իր հանրածանօթ չոգենային ուրիշ չոգեանէրու վրայ ունեցած առաւելութիւնը հաստատելու և զայն հասարակութեան ալ աւելի ծանօթացնելու համար երեկ առտու ժամը 1ուէսէին և 2 ուէէսին կամուրջէն մեկնող կղզիի չոգենաւերուն մէջ ճամբորդներուն ձրի չոգոլա բաժնեց։

ՀԱՄԵՍ չաբաթականով ո՛և է գործ մը կը փնտռէ երիտասարդ մը, որ գիտէ թուրքերէն, հայերէն, ֆրանսերէն և տոմարակալութիւն։ Զորս տարի ծառայած է մսեղիքարի վաճառատան մը մէջ։ Դիմել խմբագրատուն։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ԳԻՍԱԿ.—Շաբաթ ցորեկ դիակ մը գտնուեցաւ Հայտար-Բաշայի ծովեզերքէն, բազնիքին մօտերը։ Ոստիկանութիւնը զայն ցամաք հանել տուաւ։ Հագած էր ապայէ բաճկոն մը և տաբատ մը, վրայէն 50 ղրուշի չափ դրամ գտնուեցաւ, ինչպէս նաև ծխատուփ մը որուն վրայ փորագրուած էր «Մուսթաֆա» անունը։ Կը կարծուի թէ արհեստաւոր մըն է որ արկածով ծով ինկած ու խեղդուած է։

ԿՆՈՅ ԵՒ ԴԱՇՈՅՆ.—Զրհանկիր Եաշար, որ ասկէց առաջ սրճարար Հապիպի դրամը և Ահմէտի զգեստը գողնալով փախած էր, առջի գիշեր գնաց Բրլպրունի, Բաթիկեաղի տունը։ Բայց հոն ինչպէս եղաւ փոխանակ հաստատեամբ կարգադրելու գործը, կռիւի բռնուեցաւ Բանալա անուն կնոջ մը հետ և վերջապէս դաշոյնը քաշելով, կինը վիրաւորեց դէմքին մէկ քանի տեղերէն։ Եաշար այս անգամ օձիքը ձեռք տուաւ։

ԳՆԶՈՒՀԻՆԵՐԸ ԵՒ ԲՍԱԿԸ.—Մէնի Գաբուի մէջ ծանօթ Վ. ընտանեաց պատուհէն մէկ քանի օր առաջ, աշխատութեան մը պահուն տան դուռը բաց ձգած ըլլալով, երեք դնչահիներ կը ներկայանան և խմելու համար ջուր կը խնդրեն։ Սպասուհին խնդրանքին գոհացնելով, արժանի կ'ըլլայ անոնց շնորհակալութեան և... գդուանքին։ Բայց այդ գդուանքը չատ աւելի սուզի կը նստի սպասուհին, որովհետեւ տանտիրուհին թեղադրութեամբ երբ սպասուհին գրպանները աչքէ կ'անցնէ, զարմանքով և ցասով կը տեսնէ թէ դրամապանակը անյայտացեր է գրպանէն։ Խեղճ սպասուհին խելայեղ, ոտքերը բռնիկ, գլուխը բաց դուրս կը նետուի տունէն և բաւական տեղ կը հետապնդէ գնդահիներուն որոնց հասնելով ինքն ալ իր կարգին կը սկսի, զանգ... գդուել և գրպանին խուզարկել, ըսելով թէ «դրամապանակս գողցեր է»։ Դնչահիները զգալով թէ օձիքին ձեռք պիտի տան, կ'ըսեն թէ «կեցիր անգամ մը ալ մենք փնտռենք քու վրադ»։ Ո՛վ հրաշք, դրամապանակը իրեն խեղճ սպասուհին չըշղագեսային ծոյլն կ'ելլէ, ուր դրած էին գնչահիները, ճարտար ձեռնածութեամբ մը։ Մարիամ—սպասուհին այսպէս կը կոչուէր—անչուշտ շնորհակալութիւն կը յայտնէ և ապա ներողութիւն կը խնդրէ իր այս... կէս մը ակամայ և անհարիւ գործածութեան համար։

ԾՈՎԸ ԻՆԿԱՒ.— Խապիլի մանուկավարներէն Մէհմէտ երբ առջի օր Ճիպալիի նաւամատոյցին կը մօտենար, շրջեանին ալիքներէն մակոյկը շրջեցաւ, Մէհմէտ որ լողալ չէր գիտեր, քիչ մնաց պիտի խղդուէր, բայց ազատուեցաւ Բէժիի գործարանէն քարթոս Բէթրոյի կողմէ։

ԿԱՑԹԱԿՆԱՀԱՐ.— Բարա-Ֆէրիտի կողմը երկթուղիի գիծին մօտ արաբ մը մէջ աշխատող գնչու Նապլը անցած օր կայծակնահար մնաւ։ Թէմրալ գիւղին մէջ ալ դաշտը արածող ոչխարներու հօտի մը վրայ կայծակ իյնալով 130 գառնուկ և շուն մը մնան։

ՇՈՒԵՆԱՒԻ ԱՐԿԱԾ.— Բոթ-Սայիտէն կը գրեն թէ անգլիական Նորման Իսլ չոգենաւը կարանտինի գլուխէն 40 մէթր հեռու բուստի ժայռերու վրայ ինկած է։ Նորվեկիական Սուֆբաս չոգեկառը որ հոնկէց կ'անցներ, ազատեր է անոր նաւապան ու մարդիկը։

ԹԱՏՐՈՆ

Օսմ. կասակերգակ զաւեշտախումբը այս գիշեր Մաքրիգիւղի թաղապետական թատրոնը ժամը 2 ու կէսին պիտի ներկայացնէ ծիծաղաշարժ ու քրքջալիր զաւեշտը Պ. Ալպէռ Վայապրիի, նշանաւոր ու հռչակաւոր ՏԻԻՐԱՆ-ՏԻԻՐԱՆը, 3 վարագոյր։ Մաքրիգիւղի թատերասէր հասարակութիւնը չաւուցնց ի վեր կը ցանկանէր ՏԻԻՐԱՆ ՏԻԻՐԱՆի և այս փափաքին գոհացում տալու համար է որ այս գիշեր Ահմէտ Ֆէհիմ էֆ.ի թատերախումբը կ'երթայ իր ընկերներուն հետ՝ բարիգեան զուարթ քրքիջները սփռելու համար Մաքրիգիւղի մէջ։ Վստահ ենք թէ թատերասէրները պիտի փութան ծափահարել Ահմէտ Ֆէհիմը, Զապէլ Հէքիմեանը, Բէճինան և Երուանդ Թօլայեանը, Սնով Շահէնը, Հագգին, Վահրին, հին ու նոր դերասանները, որոնք արուեստին հուրը ունին։

Համակրելի և արամիտ երգչուհի Օր. Շամիրամ իր զուարթ չանսոնէթներու բէբերթուարին մէջ։ Օր. Նուարդ իր զգայուն romանսներու բէբերթուարին մէջ։ Պ. Աշոտ Պիւքիճեան և Օր. Շամիրամի կողմէ նշանաւոր Քէֆլիքը, զոր Մաքրիգիւղցիները յիշելու են անշուշտ դեռ։

Ներկայացում մը պիտի տայ երուանդ էֆ. Թօլայեան՝ իր մէկ սրամիտ հեղինակութիւնով։

Օ՛ն, Մաքրիգիւղցիներ, այս գիշեր, ժամը 2 ու կէսին։

ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱՏԱԲԱՋԱՐ

Վարժարանիս նպատակն է Հայ աղջիկներուն տալ միջնակարգ դաստիարակութիւն մը՝ բարոյական առողջ սկզբունքներու վրայ հիմնուած, և գիտական, իմացական և բարոյական խնամքս կրթութեամբ մը՝ զարգացած և բարեկիրթ Հայ տանտիկիններ և դաստիարակութեան գործին օժանդակներ պատրաստել։ Դիշերթիկներու տարեթուականն է 14 օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարել Սեպտ.ի սկիզբը և կէսը Յնվ.ի վերջերը։ Դասընթացի դասի համար 5 կամ 3 օսմ. ոսկի կը պահանջուի, դասաւանդութեան թիւին համեմատ. իսկ երգեհոնի դասի համար 2½ ոսկի։ Կը խնդրուի նոր աշակերտուհի չգրկել առանց նախապէս իմաց տալու Տնօրէնութեան։ Վարժարանին նոր յայտագիրը ուզողներուն ձրի կը ղրկուի։ Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել Մր. Բիթի, Պայպուրտ Հաուս, Կ. Պոլիս, կամ Տօքթ. Ս. Գավաֆեանի, Ատենապետ խնամակալութեան, Ատաբազար։ 15—1

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

5.18 Յուլիս 1908

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՒՆՍՈԼԻՏԷ	
Երէկ առաւօտ բացուեցաւ Ղ.Ո.	105 01
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ »	104 39½
Երէկուան էն բարձր գինը »	105 01½
» էն վար գինը »	104 35
ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ	
Երէկ առաւօտ բացուեցաւ ֆր.	77 50
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ »	177 25
Երէկուան էն բարձր գինը »	177 50
» էն վար գինը »	177 25
Մթէուլի Գանք	4 50
Սելանիկի » ֆր.	122.—
Բարտաս Բրէվիլէժիէ ֆր.	41 —
» Օրթէէ »	35 50
Շիրքէթիի Եայրէթ Օ. Ո.	—.—
Շիրքէթիի Եայրէթի Համիտիէ Օ.Ո	3.50
Թրամվայի բաժնեթուղթ »	7 20
Ժիւրանս Թրամվայ »	3 10
Թրամվայ գորգաթուղթ ֆր	473 —
Նէէթի Քէօֆա Թրամվ. բաժնեթղ. Լ.Օ.	2
Տէրքոյի Յուրի ընկ. »	302 —
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա. Ո.	15 57
Իզմիրի քարաք »	580 —
Օսմ. Ապահով. Ընկ Ղ. Ո.	4 10
Գարաք Կ. Գալա. Գ.Կ. ֆր	435.—
Ֆրանսայ	49 —
Զարթիրդ »	19.—
ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ	
Ցունական փոխառութիւն ֆր.	253 —
Գանք Նաս. Երկ. »	408 50
» » » Նոր Ս.Ո.	4 —
Լաւրիոն ֆր	53 —
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ	
Օսմ. ոսկին 100 ղրշ էն	ղրշ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.12
Անգլիական ոսկի	109.30
Բոլ	92 30
Մէէքիէյ արծաթ	108 —
» քառորդ	108.—
» մանրադ	105 1
Մէթալիք	101 20
Գէչնիք	103.20
Բուլգարական դրամ	8 67
Քրիմիէ	50.—
ՓՈՒՇԱՆԱԿ ԳՆԵՐ	
Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ. 110.15
Բարիզի » » ֆր.	22.77¼
Վիէննայի » » քուրան	21.73
Գերմանիէ » » մարք	18 46

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

18 Յուլիս 1908

Ֆրանսական Ռանթ 3%	95 92
Օսմ. միաց. դանս. 4% բաց.	96.30
» » » գոց.	96.40
Բուլգարի երկաթուղի ֆր.	177.—
Բէյրիի պարտաթուղթ »	450.—
Օսմանեան մաքս »	—.—
Օսմանեան Գանք »	703.—
Ֆրէսի Լիոնէ »	1183.—
Բարիզի Գանք »	1457.—
Իտալական Ռանթ 4% »	103 60
Ռուսական » 5% 1906	98.57
Սպանական. արտ. փոխ. 4%	96 30
Պարիս Քարա Այարն ֆր.	448 —

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

17 Յուլիս 1908

Անգլիական Ռանթ	87.63
Օսմ. Միաց. Դանս. բաց	96.50
» » » » գոց.

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ)(41)(

ԼԷՈՆ ՍԱԶԻ

ԲԹԱՄԱՏԸ

Ի.

ՄԱՐԳԻԶԻՆ ԲԹԱՄԱՏԸ

Ինք կը կարծէր որ պէտք եղածին չափ ծպտուած էր, նոյն իսկ չէր մտածեր թէ Նումա իր ով ըլլալը ճանչնալով իրեն խաղ խաղալ կ'ուզէր։ Սակայն իր պաշտօնը մինչեւ վերջը կատարելու համար, տեսք փոխեց, և այն տեղանին առջեւ նստած էր ուր քիչ առաջ Նումա նստած էր։ Սակէ կրնար դիմաստունը եկող գացողները տեսնել։ Ոտիկանին մեծ դուռնէն ներս մտնելը տեսաւ։ Քառորդ մը հոն կեցաւ, լրտեսելով, սպասելով. յետոյ, համոզուելով որ Նումայի ըսածին պէս, ոտիկանը երկար ատեն դեւ գործ ունէր, որոշեց մնալիլ։

Շիտակը Նումա միայն կէս մը կատակերգութիւն խաղացած էր, որովհետեւ իրաւ վեր կացաւ և Պ. Մորիսոնի հետ տեսնուելու փափաք յայտնեց։ Գասթանիէ դիմաստան պէս հասաստութիւն մը չկրնար մէկ օրէն միւսը Բարիզեան հրապարակէն անհետանալ։ Սեղանաւորին մահէն ետք ժառանգորդներուն, շահակիցներուն և Գասթանիէի հետ գործ ունեցողներուն մէջեւ համաձայնութիւն մը կնքուած էր։ Դրամատունը Գասթանիէի այրին անունով կը գործէր։ Տիկ. Գասթանիէ իր այդ իրաւասութիւնը յանձնած էր Մորիսոնի որ տեղանաւորին չափ դրամատան ամէն գործերուն տեղեակ էր։ Որով, ընդհանուր հաւանութեամբ Պ. Մորիսոն՝ Գասթանիէ դրամատան տնօրէն կարգուած էր։ Տէրիրէ անմիջապէս ոտիկանը մոցուց ծերունի արկղակալին գրասենեակը որ այլ ևս տնօրէնին գրասենեակը դարձած էր, որովհետեւ Մորիսոն ի յարգանս հանգուցեալին չէր ուզած իր ողբացեալ բարեկամին գրասենեակը դպծածել։ Մորիսոն փութկոտութեամբ ոտքի ելաւ աթոռէն և այցելուին ձեռքերը սեղմեց։

—Պ. Մորիսոն, ներողութիւն, ձեզի թերեւս ցաւ պատճառող հարցում մը ընելու եկած եմ... սակայն անհրաժեշտ է...

—Մարիկ կ'ընեմ ձեզի.

—Ձեր աղջիկէն, Օր. Պլանչէ լուր մը առի՞ք։

—Ինչո՞ւ այդ հարցումը կ'ուղղէք, ըսաւ ծեր արկղակալը սարսուռով և վշտագին զարմացումով։

—Պիտի ըսեմ ձեզի. հաւատացէք, սիրելի Պ. Մորիսոն որ, պարկեշտօրէն հարցումիս պատճառը պիտի ըսեմ ձեզ։ Միայն կը խնդրեմ որ վստահութիւն ունենաք վրաս և հաճիք պատասխանել ինծի թէ արդեւոք ձեր օրիորդ աղջիկէն լուր ունի՞ք։

Մէկ քանի վայրկեան դժնդակ վարանումէ ետք, Մորիսոն

—Այո... սուցայ... պատասխանեց։

—Ա՜հ... արդեւոք կրնա՞մ նաեւ հարցնել թէ...

—Ի՞նչ։

—Օր. Պլանչ Պ. Գասթանիէի մահուան վրայ կը խօսի՞։

Արկղակալը սարսուռ մը ունեցաւ, գլուխը երերցուց։

—Ո՛չ, պատասխանեց, աղջիկս այդ մասին չխօսիր։

—Բնաւ տխնարկութիւն մը չը՞ներ։

—Բնաւ։

—Շարլ Գասթանիէի վրայ չի՞ խօսիր, չի՞ խօսիր թէ ինչպէս Շարլ զինքը հարուածող սուգին տեղեակ եղած է։

—Հիմա ըսի որ Պլանչ ոչ մէկ կերպով այդ ցաւալի դէպքին վրայ չխօսիր։

—Զարմանալի բան։

—Նոյն իսկ անանկ կը թուի թէ Պ. Գասթանիէի մահը բոլորովին անծանօթ է իրեն,

—Արդարեւ, կարելի։

—Այդքան հեռո՞ւ են, հարցուց Նումա։

—Ամերիկա են։

—Ամերիկա չատ ընդարձակ է, ո՞ր մասին մէջ. Հիւսիսի՞ն, Հարաւի՞ն, Գանատա՞... Պրազիլիա՞...,

—Մի՞ացեալ Նահանգներն են։

—Ո՞ր քաղաքին, ո՞ր Նահանգին մէջ։

—Նամակէն չնասկցուիր ատիկա. Պլանչ ո՛չ թուական դած, ոչ ալ տեղին անունը գրած է։

—Ցաւալի բան։

—Ինչո՞ւ, հարցուց ծերունի արկղակալը։

—Խոստացայ ամէն բան ըսել ձեզի, քիչ մը համբերութիւն. ըսել է չէք գիտեր թէ ո՞ւր կը գտնուին ձեր աղջիկը. նեղութիւն... Օր. Պլանչ... անուշտ երջանիկ պիտի ըլլաք անոնց ուր ըլլալը գիտնալով, աւելի անոնցմէ լուր ունենալով։

—Անտարակոյս, անտարակոյս... կրնաք անոնցմէ լուր տալ ինծի։

—Դեռ ոչ... մէկ քանի օր... սակայն պայմանաւ որ ինծի յանձնէք Օր. Պլանչի գրկած ոչ թէ նամակը որ ինծի չի ծառայեր, այլ նամակին պատճառը։

Արկղակալը նեբսի գրպանին մէջ փնտուեց և նամակի ծրար մը հանեց, որմոց մէջ կը գտնուէր նաեւ աղջկան նամակը։

—Ահաւասի՛կ, ըսաւ յուզուած չնչաւոր մը։

Ապահովաբար այդ թուղթի կտորը չէր որ կը տեսնէին այդ բարի հօր աչքերը. այս թուղթերը ուրիշներէ չէր տարբերէր, ան կը տեսնէր այդ նամակը գրողը... իր Պլանչ աղջիկը կը տեսնէր, իր սիրական աղջիկը։ Անմիջապէս բոլոր ճշմարտապէս սիրողներուն նման, հայր, որդի կա՛ սիրահար, այդ յանախ կարդացած նամակը վերստին կարդալու անմիջական պէտքը զգաց, ու գոհ մէկը գտնելուն որուն հետ կրնար բարակային վրայ խօսիլ, սկսաւ նամակը կարդալ։ Որդիական գորովի և սիրով զեղուն նամակ մըն էր որով Պլանչ Ներողութիւն կը խնդրէր իր փախուստին իր ծնողքին պատճառած վշտին համար. իր մեկնումին իր փախուստին պատճառը կուտար. «Երկար ատենէ ի վեր Շարլ և ես զիրար կը սիրէինք ու սակայն գիտէինք թէ մեր ամուսնութիւնը անկարելի էր, որքան ատեն որ մեր սէրը գաղտնի մնար, կրնայինք այսպէս ապրիլ, սակայն այլեւս մեր յանցանքը չէր կրնար ծածկուիլ... Մայր պիտի ըլլամ, այն ատեն Շարլի հետ Ֆրանսայէն հեռանալու գծագրի որոշումը սուտիս, հոս կրնանք ամուսնանալ և մեր սէրը օրինակա՛ն, և վերադարձուս կրնանք մեր միութիւնը ֆիանս. օրէնքին համաձայն օրինաւոր դարձնել. ապրելու միջոց պիտի ունենանք, աշխատիլ պիտի և ձեր ներողութեան պիտի արժանանք։

Կը յուսամ որ քեզի պատճառած վիշտս պիտի մոռնաս և ամբողջ սէրդ պիտի պահես ինծի համար»։

Ծերունին, արտասուաթոր՝ նամակը ծալլելով.

—Ահա, ըսաւ, կը տեսնամ որ բնաւ եղերական դէպքին վրայ բան մը սնդամ չկայ... իրաւ, տեղեկութիւն չունին։

—Այնպէս պէտք է հաւատալ։

—Որովհետեւ անկարելի է որ Պլանչ ինծի այսքան լարի, այսքան գորովարից և այսքան պարզ և յստակ նամակ մը գրէր, եթէ այդ դժբաղդութեան անձկութիւնը ունենար սրտին մէջ... Զպիտի կրնար Շարլի գացած վիշտի գաւը ծածկել, տրամաբանական է, անտակ չէ։

Նէ սրտոյնեան Նումա բան մը չպատասխանեց, Մորիսոն, ոտիկանին յայտնել չհամարձակած գաղափարը գուշակելով, աշխուժիւ յարեց.

—Ո՛չ, ո՛չ, Պլանչ բան մը չգիտեր, իր նամակը անկեղծ է։ Աղջիկս կը ճանչնամ... սրտովը կը գրէ... իր խորհուրդը իր ամբողջ էութիւնը կայ այս նամակին մէջ... բնաւ գաղտնի բան մը չունի և բնաւ չուզեր մեզ շփոթեցնել... բան մը չգիտեր։

—Թերեւս Շարլ իրեն բան մը չէ ըսած։

—Բայց Շարլ ի՞նք ալ բան մը չի գիտեր։

—Կը կարծէ՞ք։

—Վստահ եմ։ Շարլը աղջկանս պէս կը ճանչնամ, մտածեցէք որ անոր մտածելը տեսած եմ, գրեթէ իբր տղա մեծցուցած եմ զայն, աւելի իմ տունս էր քան իր տունը։ Աղջիկս առեւանգեց, և սակայն այնքան լաւ կը ճանչնամ զինքը որ, այնքան չատ կը սիրեմ այն դժբաղդ տղան որ, որքան ալ զարմանալի արտայայտ թոռի ուրիշներուն, ես անոր ոխ չեմ պահած, իմ սէրս չեմ վերցներ անոր վրայէն։ Իրողութիւնը ես կը նկատեմ ճակատագրական, անխուսափելի, կ'ըսեմ այս բառը պարտաւորուած, և կը ներեմ... և իմ խորոված խեղճ կինս ալ կը ներէ... Ա՛ս տղաքը իրար կը սիրէին...

Ծերունին Մորիսոն իր աչքերը սրբեց և յարեց.—Կինս ու ես չէինք կարծեր որ Շարլին ու Պլանչին իրարու համար զգացածը սէր ըլլայ... Կը կարծէինք թէ անոնք իրար կը սիրէին իբր քոյր եղբայր, քանի որ չէինք հաւատար որ մեծահարուստ Գասթանիէի տղան կրնայ խեղճ արկղակալ Մորիսոնի աղջկան ամուսինը ըլլալ։ Մենք սասնկ երազ մը չունէինք։ Ասիկա անկարելի կը թուէր մեզի, ճանչնալով դրամատէրին նկարագիրը և տիկին Գասթանիէի փառասիրութիւնը, որոնք երբեք չպիտի ուզէին որ իրենց զաւակը ամուսնանար իրենց մէկ պաշտօնեային աղջկան հետ։ Ինչ որ եղած է, մեր կամքէն անկախ է։ Ասիկա խորունկ ցաւ մը եղաւ մեզի համար։

—Կը հաւնամ, ըսաւ Մարթէն Նումա, և մարդ ձեզի պատասխանատու չի կրնար ճանչնալ։

—Այո, ասիկա ինքէ ազէկ գիտցող չկայ։ Խնդութիւններ, սխալներ ըրած է որ... բայց խօսքը մէջերնիս, քիչ մը արդարանալի չէ՞ իր ընթացքը, ծնողքին կողմէ անոր տրուած տարօրինակ և անկանոն դաստիարակութեան հետեւանքով։ Ահաւասիկ տղայ մը որուն կուսան միլիոնաւորի դաշկի մը ճաշակները, պէտքերը, սովորութիւնները, զայն կը տեսնէ ջղոտդինկու աշխարհին մէջ և կը մտածեն անոր ո և է դրամ տալ։ Հայրը կուզէր որ տղան հոս գրասենեակ գար և պարզ պաշտօնայի մը պէս չանէր իր տարեկան 200 ֆր.ը։ Ասիկա նշանաւոր խնդութիւն մըն էր։ Ուստի ի՞նչ ըրաւ Շարլ։ Խնդալով, խաղաց և կորսնցուց, վարեց պերճանքի, հաճոյքի և սուղի նստող պարապութեան այն կեանքը որուն համար զայն վարցնցուցած էին։ Բա՛հ, դրամը քիչ ըլլալով իր գրպանը, ճարեց, բայց ի՞նչպէս...

—Մարը ագամանդները գողնալով.

—Օ՛հ, դեռ չատ երիտասարդ էր, դպրոցական էր երբ այդ գողութիւնը ըրաւ։

—Կը խոստանար...

—Բայց այդ գէշ ճամբուն մէջ չի մնաց։ Ա՛հ եթէ գիտնայիք հօրը յաճախ անարդար և անողոք խոստութիւնը... Գրեթէ պիտի ներէիք իրեն։ Եթէ ըսեմ որ յաճախ ես էի որ ծածուկէն այս տղուն կուսայի քանի մը ոսկի, որպէս զի իր ուսանող կարենայ իր ընկերներուն մէջ երեւիլ։ Ամէն ամսու մէկին կը վճարէր ճիշդ այն գումարը զոր տղան հանրակառքի պիտի վճարէր զինքը վարժարան տանելու համար։ Այս ծայրը ծայրին հաշիւը կ'ընէր որպէս զի տղան սրճարան երթալու ախիր չունենայ և աւելի լաւ հանգնալով դրամին արժէքը, դրամ աղէկ չաղուս ճաշակը սրուի։ Ապուշ բան էր ան։ Անոր համար հազար անգամ կրռուած եմ, բայց անոր խօսք հասկցնելու ճար չկար։ Ան մարդուն ուղղը իր դրամարկղին պղպատին պէս կարծր կ'ըլլար երբ խնդիրը դրամի չուրջը դառնար։

—Վերջապէս, կ'ուզէք գրեթէ արդարացնել Շարլը, իր հայրը սպանած և անոր դրամը գողցած ըլլալուն համար...

Ծերունին Մորիսոն ջղայնօրէն պոռաց։— Բայց ան չէ՞ սպանողը...։ Շարլ հանգամանք թերութիւններուն անկարող է ասանկ ոճիր մը գործելու, ասանկ վարագութեան մը հեղինակը ըլլալու։

— Սակայն անոնցմէ մը, դրամի պէ՞տքը...

—Ինչ կ'ըլլայ...։ Կը կրկնեմ, Շարլ թեթեւ մէկն է, առանց մեծ կամքի, ակար, բայց սիրտի տէր տղայ մըն է որ սիրոյ ու գորովանքի պէտք ունի։ Եւ՝ այս չէր գտներ իր տունին մէջ։

—Ինծի այնպէս կուգայ որ մայրը ընդհակառակը զայն չատ կը սիրէր և թէ իր քոյրերը...

—Օ՜հ անդր...։ Բացառութիւն սեպենք միայն Օր. Ժանը։ Օ՛հ, ասիկա այն ընտանիքէն չէ կարծես. Ժանն ճահիճի մէջ ինկած երկինքի կաթիլ մըն է։ Բայց մայրը ողորմութիւն կուտար իր զաւկին և այս բանը կ'զգայնէր անոր, իբր թէ ան իր զաւակը չըլլար այլ խեղճ մուրացկան մը։ Իր մեծամտութիւնը աչքերը կը խցէ, սիրտը կը խեղդէ։ Ինչ որ ազնուական և տիպազարար չէ իր աչքին առջեւ չնորհ չի գտներ։ Այս մայրը չէր ներեր իր զաւակին որ զինուորական տարազ չէր ստացած կամ պաշտօնատար չէր եղած։ Հայրն ալ ոխ կը պահէր անոր դէմ, որովհետեւ իր գրասենեակին մէջ քարտուղար եղած չէր։... Այսպէս, տուէն վտարուած այս թշուառ տղան, կ'երթար խնդիրը մոռնալ թատրոններու, ակումբներու, արշաւադաշտերու մէջ, կամ կուգար Մորիսոնի տունը մխիթարութիւն, գորով, քաջալերութիւն ու սէր գտնելու, գտնելու ինչ որ իրեն կը պակսէր իր տունին մէջ։ Բսի և կը կրկնեմ, ո՛ւրիշի ալ խիստ ըլլար հայրը իրեն հանդէպ, Շարլ մինչեւ ոճիրի չէր կրնար մղուիլ։ Ո՛չ ոչ... բիւր անգամ ո՛չ։

(Շարունակելի)

ՎԻՆԸՐ
ՊԱՆՔ ՖԷՐԱՅՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 100,000,000 քուռօն ամբողջովին վճարուած.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 37,300,000 քուռօն
Հաստատուած 1869ին Կեդրոնատեղի՝ Վիեննա, 12 գրասենեակներ ունի այդ քաղաքին զանազան շրջանակներուն մէջ։
Մասնաճիւղեր՝ Բրակայի, Կրացի, Պ. լուսի, Օսլոի, Բէյրթայի, Էմմէրիկ-Զերնովիցի, Բլակէնֆուրդի, Պիլզ-Պիալայի, Բարլասատի, Բիլզէնի, Բրոդնէիցի, Ս. Բոլթէնի, Թէբլիի, Վիլլախի և Վիները Նէօշթատի մէջ։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐը
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիոյ, Բամմոս խան աւտրիական նամակատան վրայ։ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ Բիւլիք Աչբր էֆ. Փոդոց, Էլ-Բեաթիպ խան։

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ ՖԷՐԱՅՆ կը զբաղի սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւններով, մասնաւորապէս կը բանայ ընթացիկ հաշիւներ, իբրև ատանդ կ'ընդունի պարտաթուղթեր, փոխառութիւններ կ'ընէ ընթացիկ հաշիւներով, պարտաթուղթեր կամ արժեթուղթեր դրաւ ընդունելով կը հանէ չէքեր, վարկագիրներ, փոխ գրեր և վճարումներ կ'ընէ հեռագիրներով։ Կը գնէ կը ծախէ ամէն տեսակ պարտաթուղթեր թէ՛ մեր և թէ բոլոր օտար հրապարակներուն վրայ։ Կը զեղչէ և կը գանձէ կուպոնները և արժեթուղթեր։ Կը գնէ և կը ծախէ փոխ գիլներ բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Կ'ընդունի տեսօրէն և պայմանաժամով վճարելի պարտատոմսակներ։ Կը կատարէ սակարանական ամէն տեսակ գործառնութիւններ։

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ ԲՈՑ է
Առաւաւն ժամը 9½էն իրիկուան 4։
Ուրբաթ օրերը 9½էն 1։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Պէպէք, Եօղուրլանմէ փոդոց 150 թիւ հնամնոյ կամենավաճառի խանութը որ 1814 թուականին հաստատուած է, Մ. Իսա՛ի Իլիւ Թէօտորիսի կողմէ բարդուին նոր մէնտատով կարգաւորուած է։

Վերջին դրութեամբ մէնքանոներով և գործիքներով թարմ իւղ կը պատրաստուի, ճերմակ թարմ պանիր, քրէմա, սեր, ընտիր մածուն և ամէն տեսակ կարեկներէն, պաղպաղակ, ամէնքն ալ լաւագոյն տեսակէն։

Ցաճախորդները միշտ կրնան գտնել զուտ ոչխարի և կովի կաթ։

Պ. Ս. ԹԷՕՏՈՐԻՍԻՍ

Տուներէ եղած յանձնարարութիւններ ալ կ'ընդունի։ 10—9

Զգուշաւոր գիներ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՇՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՇՏԿԻՐԵԱՆ

ՏՕՔԹ. ՅՈՎՀ. Տ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆԸ

Կարճ ժամանակի մէջ արդէն իսկ ջերմ ընդունելութիւն գտած է Տօքթ. Յովհ. Տ. Ստեփանեանի այս նորագոյն հրատարակութիւնը, որ իբրև Դասագիրք մարդակազմութեան և առողջապահութեան՝ վաստակաւոր է կեղր. Ուսումնական Խորհուրդէն։ Մարդկային մարմինը ջերմապէս գնահատուած է նաև Մամուլին կողմէ առհասարակ, ինչպէս նաև հեղինակաւոր բժիշկներէ և ուսուցիչներէ։

Առաջիկայ դպրոցական տարեշրջանին համար՝ մեր վարժարաններուն կրնայ ջերմօրէն յանձնարարուիլ որ, մարդակազմութեան և առողջապահութեան դասերու աւանդումին այս գիրքով, որուն հեղինակին անունը, ընտիր պարունակութիւնը և փառաւոր կազմը զայն գերազանցապէս օգտակար և անհրաժեշտ կ'ընեն ամէն տան գրադարանի։ Գինը 10 ղրուշ։

Կեդրոնատեղի՝ Պալենց Դրատուն, Զաքմաքճըլար, Կ. Պոլիս։ 20—6

ԱՓՕՍԹՕԼԻՔ ԻՆՍՏԻԹԻԹԻ, ԳՕՆԻԱ
(ՃԷՆԱՆԵԱՆ ԿՕԼԷՋ)

Հաստատութիւնս կէտ նպատակի ունենալով Գօլէճական ծրագրով մը բարձր և միանգամայն գործնական կրթութիւն մը տալ ուսանողներուն՝ մասնագէտ դասատուներու միջոցաւ կ'աւանդէ Անգլիերէն, Հայերէն, Օսմաներէն, Ֆրանսերէն և Յունարէն (Յոյն ազգերուն համար) լեզուները, ինչպէս նաև բնական, քնապատմական, ուսողական, փիլիսոփայական, իրաւագիտական և վաճառականական գիտութիւնները։

Մեծ խնամք կը տանի ազգերանոցներու բարոյական մարդրութեան և ֆիզիքական առողջութեան։

Ունի հմայաբանական բժիշկ մը որ կը դասախօսէ առողջապահական և բնական գիտութիւններ, և ճրիտպէս կը դարմանէ հիւանդացող ուսանողները։

Երկաթուղիի ընկերութիւնը ազատերներուն երթեւեկութեան համար կ'առնէ սովորական վարձքին կէսը, միայն թէ այս առիթէն զգուշանալու համար հարկ է գալոցին վերարացումէն ամիս մը առաջ խնդրագիր տալ վարժարանիս տնօրէնութեան։

Դիէրօթիներու տարեթուականն է 12 օսմ. ոսկի՝ որուն 7 ոսկին վճարելի կանխիկ, և մնացեալը Ս. Յ. Մնանդին։

Առաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի Սեպտ. 1/14ին։

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Տնօրէն Վեր. Տօքթ. Ա. Ց. Հարպաղեան ի Գօնիա։ 10—3

60 ԹԻՒ քօլաՀի խանութը թող դիմեն Իւսիւտար Ա-բրապա մէյտանի, 60 թիւ. անոնք որ կ'ուզեն արհեստին կատարեալ պահանջումովը քօլայիլ տալ իրենց չասիկները, օձիքները, թեւնոցներն ու ճերմակեղէնները։ Ուշադրութիւն 60 թիւին։

ԱՓՐՈԴԻՏԵԱՆ ԱԽՏԵՐՈՒ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՏՕՔԹՕՐ
Ք. ՓԱՓԱՋԵԱՆ

Կատարեալ ձեռնհասութեամբ կը դարմանէ հին և նոր ջերմախտութիւնը և ասանցմէ ծագում առած դժուարամիզութիւնը. իսկ Գաղդիական ախտը. փոխանակ ներսէն դեղեր տալով տամուքը և աղիքները խախտելու, ըստ նոր դրութեան լաւագոյն միջոցին դիմելով կը բուժէ։

Վերջերս Բարիզէն բերել տուած նորագոյն մէկ Միերոմոգրոմովը հիւանդութեանց միքրոպները զանազանելով ըստ այնմ կը դարմանէ

ՀԻՒԱՆԴ ԿԷՆԴՈՒՆԻՆ

ամէն օր, բացի Կիրակիէ, ժամը 3—11, Պազէլ-Գարբա, շաբաթվանա Հաճի Պէքիրի դիմացը, սեղանաւորին վերնայարկը, թիւ 19 դարմանատան մէջ։

Karos հիւանդները ձրիաբար կը դարմանեն։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ
ՀԱՅԿ ԷՖ. ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆԻ
ՆՈՐ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

Պանչէ Գարբա թիւ 10 Պին Պիր Զէչիրի դիմաց ամէն օր ժամը 5էն մինչեւ 10, իրեն դիմող հիւանդները կ'ընդունի, իսկ առաւաւտն բան առանցին մինչեւ 5, կը գարմանէ իր Սկիւտարի ընակարանին մէջ և իրիկունը՝ ժամը 11էն սկսեալ։ 25—7

ԷԼԳԱՖԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ
ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Զօրու սու եօլպրը ինչապէն պէտ 450 լիրաստա մանալի Թալէպի էօնէքսինտէ օլուզընտան Թէմիզլիյն սէքիլմինէ գատար միւնազասա տէվամ իսկիլիքլէրէն սոնրա եիւզտէ պէշ թէնգիլ գապալ իտիրմէք իւզրէ պիր հաֆթատա ինալէ միւտաէթէ թային օլունտուզընտան նօգանըլա սէքէօնտէ իթմէք վէ էլէարթիի հագգընտա թաֆիալմ ալմագ իսթէյէնլէրին եիւզտէ օն ֆիսպէթինտէ թէէմին ագչէլէրինի համիլէն մանալի մէճիսը իտարէսինէ մինլանանթ էյլէմէլէրի։

1 Թէմմուզ 1324

Շէհզատէ պաչընտա վազը Քէչիֆի Օսման էֆէնտի ճամիի չէրիֆի խատէմ վազիֆէսի օլան սէնէվի օթուզ զրուչըն գօչանը իւչեւիւ երիսի իւչ սէնէսի գուբքանը իւզէրինտէ օլտուղը հալտէ գայ էյլէտիյինտէն, միւճէտատէն տիկէրինին իթաաը թալէպ օլունմըշ և օլպապատէ իմիրիտաղ օլրնան ուսուլ ու գարարը վէճիլէ նուսխէի սանիյէսի թանգիմ ու իթա գըլընճաղընտան մէղքիւր գայ գօչանը գաթիյէն հիւքմի օլմասընը իլան օլունուր։

1 Թէմմուզ 1324

ՄԱՔՐԻԳԻՒՂԻ ԾՈՎԻ ԼՈԳԱՐԱՆՆԵՐը

Պատիւ ունիմք ծանուցանել Արգոյ հասարակութեան թէ՝ այս անգամ մեր գիւղի ծովի լոգարանները ամէն առողջապահիկ պայմաններու տակ չենած և ժողովրդեան տրամադրութեան տակ դրած ենք՝ այնպէս որ ամէն դասակարգի յանախորդք պիտի կարենան գոհացում գտնել՝ հոն տիրող կարգաւորութենէն, գիներու չափաւորութենէն և միանգամայն՝ ամենակարեւոր զինչակներու կատարեալ մաքրութենէն։

Բացի Ա. և Բ. կարգի աղամնարէ չենած ենք նաև փափաքողաց համար առանձին լոգարան օթեակներ։

Ամէն դասակարգին դիւրամատչելի ընելու նպատակաւ գիները յոյժ չափաւոր ընելէ զատ՝ ապօնդամներու տեսակներ ալ տպագրել տուած ենք 100ին 20-4։ զեղչով։

Մախսուսէի Վարչութեան Այ-Սթէֆանոյի գծին չոգենաւներու երթեւեկութեանց դիւրութեան շնորհիւ յուսալի է որ հեռու տեղերէ յանախորդք ալ պիտի փութան օգտուիլ սոյն առիթէն այցելել մեր լոգարանները որն որ Մարմարայի ամէնէն լաւագոյն լոգարանները ըլլալու համար կը վայելէ իրաւամբ։

2—6 ՎԱՐՉԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ

ՀՄԱՅԵԱԿ ՔՀ. ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ
ՑՈՒԳԵՐԳ Ա.ՇԵՆԱՐՀԻՒ ԼԻԶՈՒՈՒ
Ա. Յ. — Բ. Հ. — Գ. 5 դրուշ
% 30 Զ Ե Ղ Չ
Սոյն դասագրքերը երկար տարիներէ ի վեր կը գործածուին վարժարանաց մէջ և իրենց օգտակար մէթոտին համար գնահատուած։ Ծանձնարարել Տ. Հայեակ ճնչ.ին տարերքը։ 20—1

ԽՈԶԱԿԻ ԱՌԵՒՏՈՒՐ ԸՆԿԼՆԵՐՈՒՆ
ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱՇԻՒՆԵՐ ԽՈԶԱԿԻ
ՀԵՂԻՆԱԿ
ՑԱԿՈԲ Ֆ. ՏՐԷԶԵԱՆ
(այժմ ԴԻՈՆԵՍԻՈՍ ՓԱՀԱՆԱՑ)

Հարի չկայ այս կարեւոր գործին համար խօսիլ, խոզակի առուտուր ընողներուն ծանօթ է անոր կանոնաւոր օգտակարութիւնը։

Թաց խոզակի և քիլէի հաշիւները ամբողջովին պատրաստուած են երկու հատորի մէջ.

Ա. հատորն է Էօշիւրիւ փոխարժէքը.
Բ. հատորն է Հօշիւրսիզ փոխարժէքը։
Ա. հատորին գինն է 10 դրշ. փոխի ծախքով
Բ. հատորին գինն է 15 դրշ. փոխի ծախքով

Երկու հատորները միասին գնողը պիտի վճարէ միայն 20 դրշ.։

Ո և է սխալ մը չըլլալու համար մեծ խնամքով տարուած է. հեղինակը Պոլիս գտնուած է յաճախապէս տպագրուած տարին։

ՓՈՐՁՈՒԱԾ, ՓՆՆՈՒԱԾ, ՃՇԴՈՒԱԾ Է

Դիմել՝ Պոլիս, Գալաթա Սկի Ճատէսի Թովհ. էֆ. Ադնաւորեանի, թիւ 53։ Իզմիր, սարրաֆ Մոմճեան Եղբարց։

ԾԱԽՄԻ Է

Բերա, Բանկալթի, Իճատիյէ փոդոց, թիւ 47 կիսաչէն տուն մը 108 կանգունի վրայ, ինչպէս նաև անոր կից գտնուող 114 կանգուն արտաս ծախու է, դիւրամատչելի պայմաններով։ Դիմել խմբագրատուն։

ՏԵՍԱՔ ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՕԼՕՆԻԱՆ

Ահա գեղեցիկ առիթ մը որ պէտք չէ փախցնել։ Այսօր իսկ չիմ մը գնեցէք և փորձով պիտի տեսնէք թէ որքան ընտիր, անուշաբոյր ու ազդեցիկ է։

Արդուզարդի և Ֆռիքսիոնի համար միմիայն ճարտնական Գօլօնիան է որ սպասուած արդիւնքը կուտայ։

Կը գտնուի Պոլսոյ մէջ ամէն տեղ ինչպէս նաև գաւառները։

Մեծաքանակ գնել փափաքողները կրնան դիմել։ Պահեստ Դարու Սիրքէճի ճատէսի, Բիւլիւք Խանի Բայա խան։ Ղալաթիա Վայվոտա փողոց, Նորատունկեան խան։ 6 20

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ
VIN DE VIAL
ԳԻՆԻ
ՄԱՄԻ ՀԻՒԹ
ԼԱՒԹՕՖՕՍՖԱԹ ՏԸ ՇՕ
ԱՄԷՆԷՆ ԶՕՐԱՒՈՐ
ՈՅԺԻ ԴԵՂԸ
ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ է
ԱՆԱՐԻՒՆՆԵՐՈՒՆ, ՀԻՒԱՆԴՈՒԹՅՆԷ ՆՈՐ ԵԼԼՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԻՆԵՐՈՒՆ, ՏՂՈՅ ԵՒ ԾԵՐԵՐՈՒՆ
ՎԻԱԼ ԵՂԲԱՐՔ գեղագարդ ի Լիոն
36, Բլաս էյ-Լբգուտ, 36
Կը ծախուի ամէն դեղատուներու և մթերանոցներու մէջ

ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ԵՒ
ՄԵՂՈՒՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէք հարսնիքներնուդ փայլը աւելցնել, գեղատեսիլ «էֆէ» մը տալ մոմերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆի վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մոմերէ կը զարդարուին նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ ճաշակաւոր մոմեր անմրցելի ժան գիներով։ Կը շտեմի նաև հոն հարսի կոյսնա, քողք, քողքի մնուկ, լարդարուած կողով, ծաղիկ՝ փեսուր, եւն. եւն. եւն.։

Փութացէ՛ք, հարսնիքի սէրը, այցելել անգամ մը Նշան Զամիչեանի հարսանեկան մոմերու ճոխ վաճառատունը ուր ո՛չ միայն ձեր ճաշակը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ։ 50—7

ՍԽԱԼ ՏԵՂ ՁԵՐԹԱՔ
ՆՇԱՆ ԶԱՄԻՉԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Քամանքօ խանի տակ, թիւ 86